

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Päivittäisaiheet alueradiossa

Sisältökartoitus päivittäisaiheiden valikoitumisesta Yle Lahden Radiossa

Tea Manninen

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2011

TIIVISTELMÄ

Manninen, Tea. 2011. Päivittäisaiheet alueradiossa. Sisältökartoitus päivittäisaiheiden valikoitumisesta Yle Lahden Radiossa.

Toiminnallinen opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutusohjelma. Sivuja 40.

Tutkin opinnäytetyössäni Yle Lahden Radion päivittäisaiheita. Tavoitteenani on selvittää, miten päivittäisaiheet valikoituvat, mistä ne tulevat ja onko niiden valikoitumisessa minkäänlaista logiikkaa.

Päivittäisaiheiden valikoituminen on alue, jota on tutkittu suhteellisen vähän. Aiheesta ei löydy tutkimuksia tai julkaisuja, joihin voisin verrata oman tutkimukseni tuloksia. Siksi opinnäytetyöni pohjana toimiikin laaja empiirinen tutkimusaineisto.

Opinnäytetyöni empiirinen tutkimusaineisto koostuu kolmesta osasta: seurantajaksoista, puolistrukturoiduista teemahaastatteluista ja etnograafisesta osallistuvasta havainnoinnista. Viikon mittainen seurantajakso kertoo aiheiden määrän ja toteutustavat, teemahaastattelut selittävät aiheiden alkuperää ja valikoitumista, ja etnografinen tutkimusaineisto avaa puolestaan toimituksen työskentelytapoja ja menetelmiä sekä peilaa tutkimuksen tuloksia omiin tekemällä tutkimisen havaintoihini. Empiirisen tutkimusaineiston lisäksi olen käyttänyt opinnäytetyössäni alan kirjallisuutta ja Yleisradion sisäisiä asiakirjoja, jotta tutkimukseni tietoperusta olisi mahdollisimman kattava.

Tutkimukseni tuloksena selvisi, ettei päivittäisaiheisiin ole olemassa minkäänlaisia kriteereitä, joten yhtä ainoaa tai oikeaa menetelmää aiheiden valitsemiseen ei yksinkertaisesti ole. Lahden Radiossa aiheet valikoituvat pitkälti tapahtumien ja arjen tuomien ilmiöiden mukaan. Monet aiheista valitaan toimituksessa yhdessä, mutta ylin päätäntävalta on kuitenkin tuottajilla ja päälliköllä. Yhtenä päivänä aiheet voivat olla hauskoja ja rentoja, toisena taas vakavia ja asiapitoisia.

Asiasanat: päivittäistoimitus, aiheiden valikoituminen, yleisradiotoiminta, Lahden Radio

ABSTRACT

Manninen, Tea 2011. Daily topics on a local radio. An analysis of the daily selection of topics in Yle Lahden Radio.

Bachelor's Thesis. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme of Media Arts. Pages 40.

I studied in my Thesis the selection of the daily radio topics of Yle Lahden Radio. My goal is to find out how the daily topics are selected, where they come from and whether there is any kind of selection logic.

The daily selection of topics is an area that has been studied relatively little. The research or publications on the subject are scarce, which makes any comparison between previous research and the results from my research is difficult. Therefore, my thesis is based on an extensive empirical data.

The empirical data of my Thesis consist of three parts: follow-up period, half-structured theme interviews, and ethnographic attending perception. A one-week follow-up period indicates the number of subjects and methods of implementation while the theme interviews explain the origin and selection of topics. The ethnographic research data in turn opens up ways of working and delivery methods, and reflects the results of the study to the observations and perceptions from my own investigations. In addition to the empirical research material, I used literature related to the topic and in-house documents of Yleisradio in order to ensure that the research data is as comprehensive as possible.

The research results show that the selection of the daily topics have no criteria. In other words, there is no only one or correct method of selection of the topics. Yle Lahden Radio topics are selected largely on everyday events and phenomena. Many of the topics are collaboratively chosen by the editors, but the producers and managers have the ultimate decision-making power. One day the topics chosen may be fun and convivial, while on another day the topics may be serious and factual.

Key words: daily editing office, selection of topics, broadcasting, Lahden Radio

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSKOHTENA YLE LAHDEN RADIO	7
2.1 Yleistä Ylestä	7
2.2 Yle Lahden Radion historiaa ja sen rooli alueella.....	7
2.3 Yle Lahden päivittäistoimitus	9
2.4 Päivittäistoimituksen työkalut	10
3 EMPIIRISET TUTKIMUSAINEISTOT	14
3.1 Tutkimuskysymyksien määrittely	14
3.2 Aineistojen kerääminen ja käsittely	14
3.2.1 Osallistuva havainnointi	15
3.2.2 Seurantajakso	16
3.2.3 Teemahaastattelut	16
4 TUTKIMUSTULOKSET	18
4.1 Mistä aiheet tulevat ja kuka niitä keksii?	18
4.2 Miten aiheet valikoituvat ja kenen toimesta?	23
5 ONKO AIHEIDEN VALIKOITUMISESSA MITÄÄN LOGIIKKA?. 27	
5.1 Tuotantosuunnitelma	27
5.1.1 Arkiaamut	27
5.1.2 Arjen keski- ja iltapäivät.....	29
5.1.3 Lauantait	31
5.2 Tuotantosuunnitelman toimivuus ja toteutus	32
5.3 Uutisten ja päivittäistoimituksen yhteistyö.....	34
6 YHTEENVETO JA POHDINTA	36
LÄHTEET	38

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin Yle Lahden Radion päivittäisaiheiden valikoitumista. Tavoitteenani on selvittää, miten päivittäisaiheet valikoituvat, mistä ne tulevat ja onko niiden valikoitumisessa minkäänlaista logiikkaa.

Ajatus opinnäytetyöhöni lähti pohdinnasta uutisaiheiden valikoitumisesta. Uutisaiheita on tutkittu useampaankin otteeseen, muun muassa Sanna Kerola opinnäytetyössään ”Uutisaiheet alueradiossa – Sisältökartoitus Radio Keski-Pohjanmaan uutisista”, mutta radion päivittäisaiheiden valikoitumisesta ei tuntunut löytyvän yhtäkään tutkimusta tai julkaisua. Päivittäisaiheisiin Yle Lahden Radiossa ja muissa Radio Suomen maakuntaradioissa lukeutuvat mukaan toimitetut jutut ja reportaasit sekä juontajien vieraat ja puhelut, joten kategoria on suhteellisen laaja, mutta kuitenkin riittävän suppea opinnäytetyötä ajatellen.

Aiheen tutkimattomuus ja laajuus herättivät mielenkiintoni. Aloin pohtia, mistä aiheet tulevat ja kuka niitä keksii. Kuinka suuri osa aiheista on toimittajien omasta päästä, ja mikä osa tuottajilta? Mistä aiheita kehitellään, ja voiko niitä keksiä väkisin? Jos aiheiden valikoitumisessa on jonkinlainen logiikka, niin kuka sen on määritellyt, ja miten hyvin sovitussa kaavassa pysytään?

Tutkimukseni kohteeksi valikoitui Yle Lahden Radio, jossa suoritin työharjoitteluni keuhalla ja syksyllä 2010. Työtehtäviini kuuluivat päivittäistoimituksen toimittajan tehtävät, eli ideoin ja tein radioon sekä toimitettuja juttuja että suoria reportaaseja. Pääsin siis viiden kuukauden ajan seuraamaan hyvin läheltä päivittäistoimittajien työskentelyä ja päivittäisaiheiden valikoitumista.

Opinnäytetyöni empiirisen tutkimusaineiston muodostavat viikon mittainen seurantajakso lokakuussa 2010, jolloin kirjasin ylös kaikki Lahden Radiossa ulos tulleet päivittäisjutut sekä lajittelin ne aiheiden alkuperän mukaan. Toinen osa empiirisestä aineistostani koostuu teemahaastatteluista, joita tein kaikille yhdeksälle Yle Lahden Radion toimittajalle, jotka tuottivat päivittäissisältöjä seurantajakson aikana, ja analysoin ne. Teemahaastatteluissa perehdyin lähinnä seurantajakson aihevalikoimaan, mutta kartoitin aiheiden valikoitumista myös yleisellä tasolla.

Lisäksi haastattelin kanavan päällikköä, kahta päivittäispuolen tuottajaa sekä uutispäällikköä muun muassa aiheiden valikoitumisen loogisuudesta sekä uutis- ja päivittäispuolen yhteistyöstä.

Kolmannen osan empiirisestä tutkimusaineistostani muodostaa etnografinen aineisto, jota keräsin työhön liittyvällä osallistuvalla havainnoinnilla työharjoitteluni aikana. Peilaan siis haastattelujen ja tutkimuksen tuloksia myös omiin havaintoihini Yle Lahden Radion toimituksessa.

Opinnäytetyöni alussa avaan tutkimuskohteenani olleen Yle Lahden Radion historiaa ja alueellista roolia sekä päivittäistoimituksen työkaluja ja yleisiä toimintaperiaatteita. Toisena kokonaisuutena määrittelen käyttämäni empiiriset tutkimusaineistot ja tutkimuskysymykset sekä selitän kuinka olen aineistot kerännyt ja käsitellyt. Kolmas kokonaisuus käsittelee tutkimustuloksia, eli siinä selviää empiiristen tutkimusten kautta saadut tulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiin. Ennen johtopäätöksiä ja pohdintaa opinnäytetyössäni pureudutaan aiheiden valikoitumisen loogisuuteen sekä uutisten ja päivittäistoimituksen väliseen yhteistyöhön.

2 TUTKIMUKSEN KOHTEENA YLE LAHDEN RADIO

2.1 Yleistä Ylestä

Yleisradiotoiminta on valtiovallan tukemaa radio- ja tv-toimintaa, joka on kenen tahansa vastaanotettavissa. Lähes kaikilla maailman mailla on oma valtiollinen yleisradioyhtiö. (Kujala, Lahti & Tamminen 1998, 115 - 117.) Suomessa yleisradiotoimintaa harjoittaa valtion omistama Yleisradio Oy, joka on perustettu vuonna 1926. Valtionyhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Yleisradio Oy:n toimintaa rahoitetaan pääasiassa katsojilta kerättävillä tv-maksuilla, joka on tavallisin tapa rahoittaa yleisradiotoimintaa Euroopassa. (Yleisradio 2011.)

Yleisradio Oy:llä on neljä tv-kanavaa ja kuusi radiokanavaa. Tutkimuskohteeni Yle Lahden Radio on yksi kahdestakymmenestä suomenkielisestä alueellisesta maakuntaradiosta, jotka kuuluvat Yle Radion Suomen taajuudella. Lisäksi Yleisradiolla on viisi ruotsinkielistä maakuntakanavaa Yle Radio Vegan taajuudella. Kaikissa paikallistoimituksissa tehdään alueellista sisältöä radioon, televisioon ja internetiin. Tuloksena on paikallisia kuulumisia ja uutisia. Paikallistoimitukset ja Ylen kotimaan toimitus tekevät jatkuvaa yhteistyötä, jotta koko maan tapahtumista syntyisi mahdollisimman kattava kuva. (Yleisradio 2011.) Vuoden 2006 loppuun saakka Yleisradio käytti uutistoimistonaan Suomen Tietotoimistoa, mutta sen korvasi Ylen paikallistoimitusten ja kotimaan toimituksen yhteistyöstä muodostunut Ylen oma uutistoimisto.

2.2 Yle Lahden Radion historia ja rooli nykypäivänä

Lahdella on pitkät perinteet radioharrastajien piirissä. Jo ennen Yleisradio Oy:n syntyä Lahden Radioharrastajat tekivät lähetystoimintaa alueella. Kun Yleisradion ohjelmien lähetykset alkoivat syksyllä 1926, Lahden paikallisasema oli yksi kolmesta asemasta, jotka alkoivat välittää näitä ohjelmia omille kuulijoilleen. Vuosina 1925 - 1926 tehdyn

suurasemaselvityksen mukaan oli kannattavaa rakentaa Suomeen yksi suuritehoinen radioasema, ja se päädyttiin rakentamaan Lahteen. (Ilmonen 1996, 24 - 37.)

Lahden suurasema valmistui keväällä 1928, ja se oli ensimmäinen Suomen valtion omistama lähetysasema. Tämän myötä Suomen Yleisradion lähetykset alkoivat kuulua suuressa osassa maata. Valmistuessaan Lahden suurasema oli alallaan maailman tehokkaimpia, ja se toimi useita vuosikymmeniä ulkomaillakin kuuluvana Suomen äänenä (Suomi 1952, 77 - 81).

Lahden suurasemaa uusittiin ja paranneltiin pariinkin otteeseen seuraavien vuosikymmenten aikana, ja rakennettiin myös uusi suurasema. Aseman merkitys alkoi kuitenkin hiipua muiden pitkäaaltoasemien myötä. Lahden suuraseman hiljeni keväällä 1993, jolloin Yleisradion pitkäaaltohäetketykset lopetettiin kokonaan.

Nykyään Lahden yleisradioasema mastoineen kaikkineen kuuluu Radio- ja tv-museosäätiölle. Suojelukohteeksi julistetussa rakennuksessa toimii jo vuonna 1962 perustettu museo. Historialliset radiomastot komistavat siis edelleen kaupungin siluettia. (Ilmonen 1996, 24 - 37.)

Yle Lahden Radio on siis yksi Yle Suomen maakuntaradioista. Lahden Radion kuuluualue on Päijät-Häme, johon kuuluvat Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä. Lähetin sijaitsee Tiirismaan radio- ja tv-mastossa, ja kanavan taajuus on 97,9 MHz. Lahden Radion toimitus sijaitsee kaupungin ytimessä, lähellä ihmisiä, mikä onkin toimituksen päällikön Päivi Kuisman (2010) mukaan yksi Lahden Radion tärkeimmistä kriteereistä.

Kuisma (2010) näkee Lahden Radion roolin kuuluualueellaan todella tärkeänä. Yle Lahden lisäksi Päijät-Hämeessä toimivia tiedotusvälineitä ovat kolme pienempää lehteä sekä ESA-konsernin omistamat sanomalehdet, kaupunkilehdet, radiokanava sekä voimakas verkkopalvelu.

” -- ESA-konserni on viestintäkeskittymä Päijät-Hämeessä, ja sille täytyy olla vastapaino. Se kuuluu jo moniarvoisuuteen ja sananvapauteen, et on muuntaustaisiakin viestintävälineitä. -- Viestintämaailma on hirveän keskittynyttä tällä hetkellä, siks on tärkeitä, et on tällainen riippumaton, yhteiskunnan omistuksessa oleva vä-

line, ikään kuin vastapainona keskittyneelle mediamaailmalle maakunnissa. -- ”
(Kuisma 2010.)

Journalismilla on olemassa yhteiskunnassa asema ns. neljäntenä valtiomahtina ja vallan vahtikoirana. Se tarkoittaa sitä, että journalismin pitäisi valvoa kolmen muun valtiomahdin toimintaa: säädettyjen lakien järkevyyttä, hallinnon tehokkuutta ja tuomioiden oikeudenmukaisuutta ja riippumattomuutta. Tehtävänä on siis puuttua yhteiskunnallisiin epäkohtiin. (Kunelius 2004, 193 - 196.) Kuisman mielestä Yle Lahdella on oleellinen asema alueellisena vallan vahtikoirana.

”...Lähihistoria me ollaan esimerkiksi pureuduttu tähän lahtelaiseen hallintokulttuuriin ihan eritavalla kuin Etlari, joka itse on mukana siinä hallintokulttuurissa. -- Ku me ei olla riippuvaisia kenestäkään, me ei olla yhdestäkään yrityksestä tai muustakaan tahosta riippuvaisia, niin me ollaan kyetty käsitteleen näitten muutamien tapauksien kautta tätä lahtelaista hallintokulttuuria hirveen riippumattomasti ja myöskin reilusti. -- Meidän ei tarvi pelätä ketään, et joku tulee sanomaan, et nyt mainosrahat lähtee, jos ette tee näin ja näin. Meil ei oo tällasta taustapelkoa tai – pakkoa olemassa.” (Kuisma, 2010.)

2.3 Yle Lahden Radion päivittäistoimitus

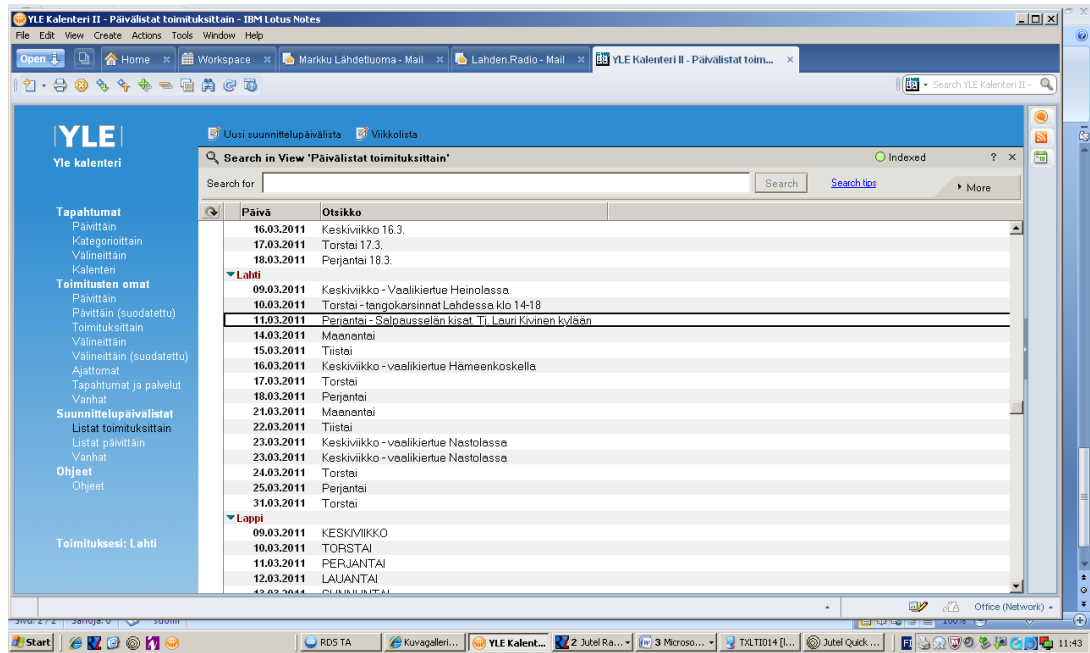
Yle Lahden Radion päivittäistoimitus koostuu kahdesta tuottajasta ja kahdeksasta toimittajasta. Toimittajien lukumäärä vaihtelee, koska osa päivittäisjutuista tulee uutispuolelta, ja toimittajat myös vaihtelevat tarvittaessa tehtäviä uutis- ja päivittäispuolen välillä. Erillisiä aamu-, päivä- ja iltapäivätiimejä Lahden päivittäistoimituksessa ei ole, vaan tuottajat ja toimittajat tekevät kaikkia vuoroja. Tuottajat Tanja Perkkiö ja Tapani Ripatti vaihtelevat vuoroviikoin aamu- ja päivätuottajan rooleja. Toimittajien Mikko Tuomikosken, Juha Paason, Johanna Talasterän, Hannu Kinnusen, Markku Lähdetluoman, Tuija Veirton, Vihtori Koskisen ja Kari Kallioisen työvuorot vaihtuvat työvuorolistan mukaan.

Kaikki Yle Lahden Radion päivittäistoimittajat, Tuija Veirtoa lukuun ottamatta, ovat reportteri-juontajia tai juontaja-reporttereita. Reporttereiden tehtäviin kuuluu valmistella, toteuttaa ja viimeistellä radiohaastattelut ja -reportaasit joko nauhalle tai suorana lähetyksenä. Reportaasilla tarkoitetaan uutista laajempaa ja vapaampaa kuvausta jostain tietystä tapahtumasta, tapahtumasarjasta, tulossa olevasta tapahtumasta tai arjen ilmiös-

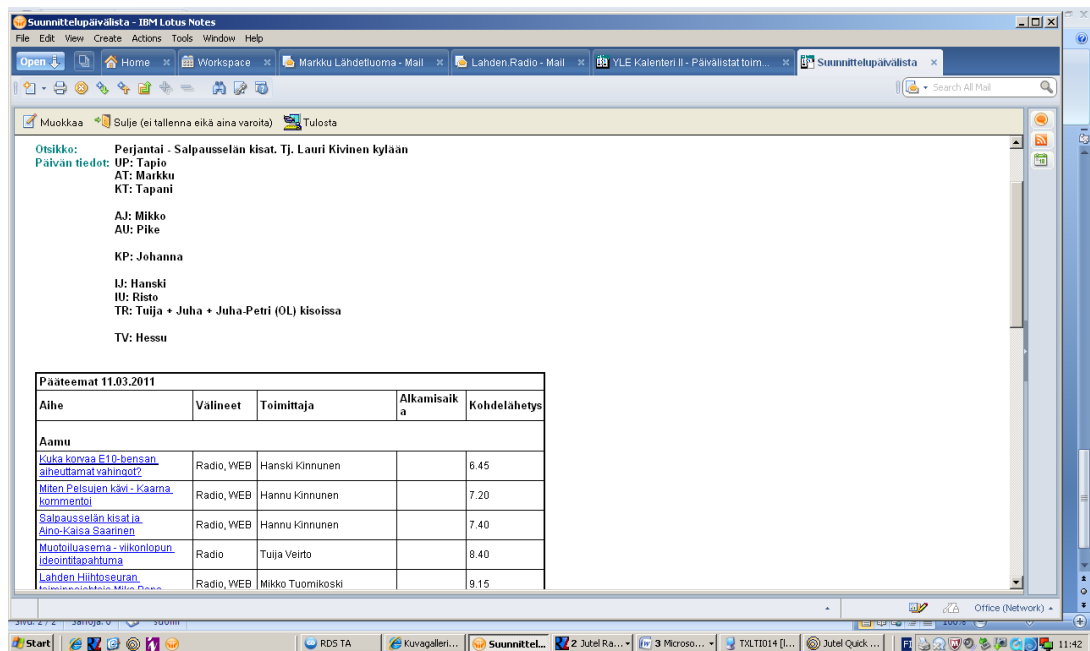
tä. Toimittajan selvityksen lisäksi reportaasissa on henkilöhaastatteluja, ympäristön kuvausta ja kiinnostavia pikkuseikkoja. (Huovila 2005, 126.) Toisin sanoen reporterit on radiolähetyksen silmät ja korvat tapahtumapaikalla (Kujala & Lahti & Tamminen 1998, 90). Useista Lahden Radion reportaaseista ja haastatteluista tehdään myös internetissä julkaistava tekstiversio, jota varten reporterin on otettava ja muokattava valokuvat sekä purettava haastattelu tai reportaasi tekstimuotoon. Juontovuorossa olevan toimittajan tehtäviin kuuluu puolestaan juontojen, eli esimerkiksi kahden kappaleen välissä tai jutun edellä tai jäljessä olevien puheosuuksien valmistelu, lähetyksen ulosajaminen, erilaisten lähetys aineksien kuten musiikkien, juttujen ja kanavatunnisteiden kokonaisuudeksi sitominen sekä mahdollisten live-vieraiden ja puhelinhaastateltavien jututtaminen. (Kujala & Lahti & Tamminen 1998, 85 - 90.)

2.4 Päivittäistoimituksen työkalut

Sähköpostina, kalenterina ja päivälistana Ylen maakuntatoimituksissa käytetään Lotus Notes -nimistä ohjelmistoa. Kalenterista löytyy jokainen päivä, jolloin kanavalta tulee ohjelmaa. Kalenteriin merkitään tulevat tapahtumat ja sen avulla voi suunnitella tulevia juttuja ja ohjelmistoja. Lahden Radiossa juttuja suunnitellaan etukäteen noin viikon verran, mutta tärkeisiin tapahtumiin – kuten Ruotsin kruununprinsessa Victorian ja hänen puolisonsa Danielin vierailuun – liittyviä juttuja suunnitellaan jo useita viikkoja etukäteen (Kuisma 2010). Päivälistaan merkitään päivän uutisaiheet sekä jokaiselle juttupaikalle tuleva aihe ja sen toteuttaja. Joka-aamuissa aamukokouksissa käydään läpi kuluvan päivän sekä seuraavan päivän päivälistat, jotta jokainen tietää, mitä työtehtäviä kellekin on tulossa.

Kuva 1: Lotus Notesin kalenterinäkymä. (Yle Lahden Radion tietokanta 2011.)

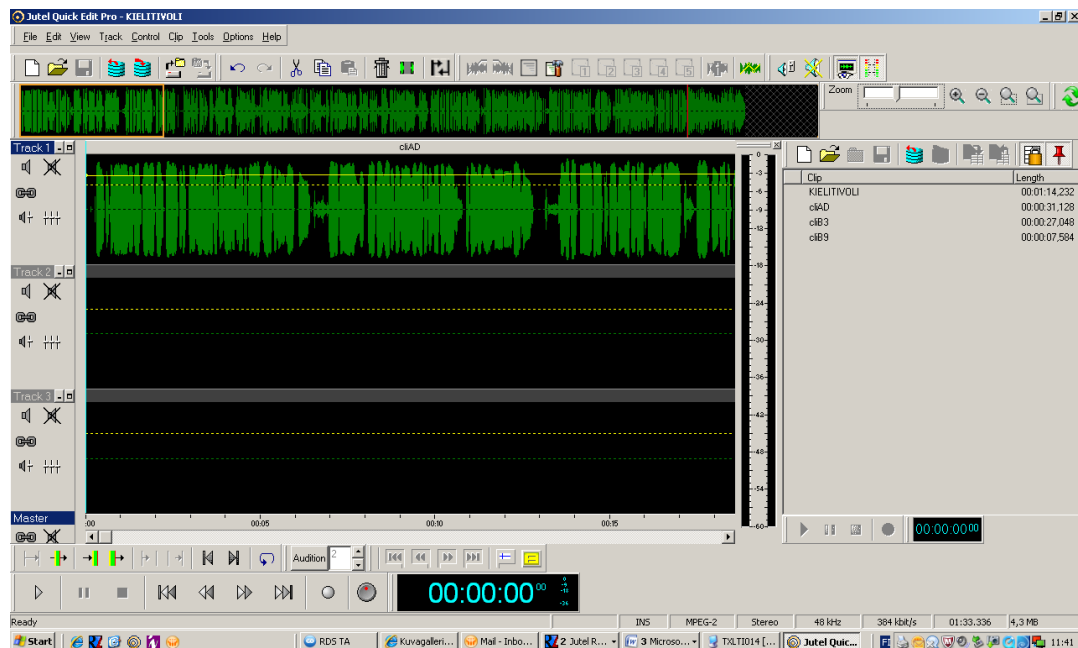

Kuva 2: Lotus Notesin päivänäkymä eli päivälista. (Yle Lahden Radion tietokanta 2011.)

Äänitallentimien käytössä Lahden Radiossa on kaksi koulukuntaa. Suurin osa toimittajista käyttää ZOOM H2 -nauhuria. ZOOM H2 on mukana kulkeva digitaalinen nauhoi-

tin, joka tallentaa surround-ääntä. Laite on varustettu neljällä suuntamikrofonilla, joista yksi on suunnattu eteen ja muut sivuille. H2 tallentaa äänen WAV- tai MP3-muotoisena muistikortille, josta sen voi siirtää jälkikäsitteilyyn helposti USB-johdolla. (Musiikkiliike.fi 2010.) H2 on helppokäyttöinen, nopeasti opittava ja pienikokoinen laite, joten se on erinomainen työkalu radiotyöskentelyssä. Toinen koulukunta Yle Lahden Radiossa ovat MiniDisc -nauhureiden käyttäjät, mutta hekin ovat hitaasti, mutta varmasti siirtymässä H2:sen käyttöön.

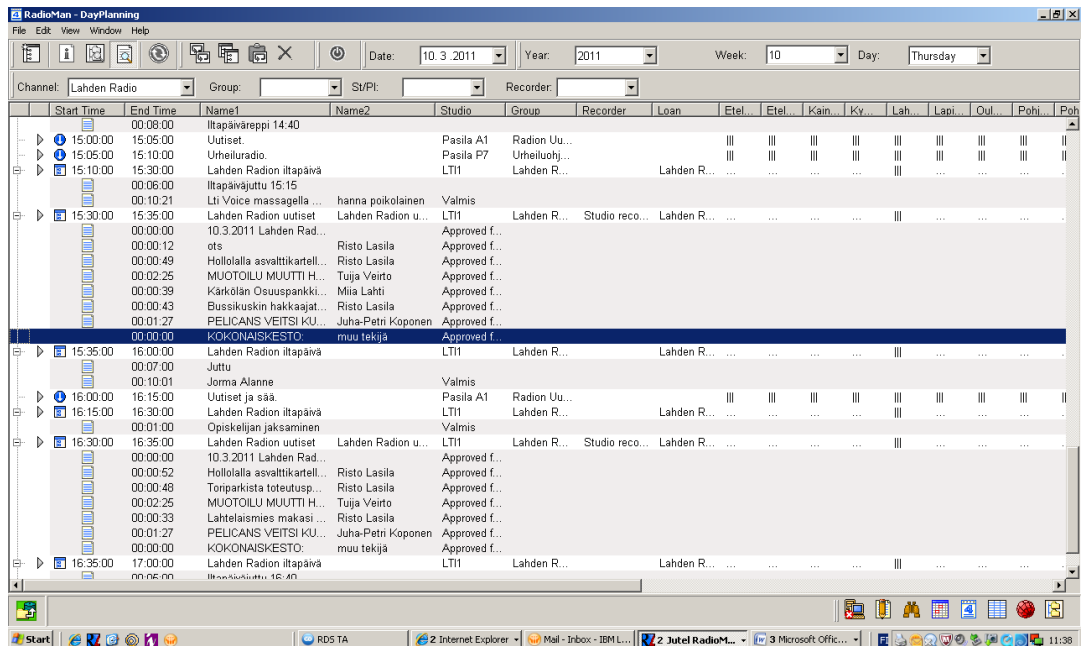
Haastatteluiden ja reportaasien editointiin käytetään Jutelin Quick Edit Pro -ohjelmaa. QEP on digitaalisen äänen muokkaukseen tehty ohjelmisto, joka on suunniteltu nimenomaan radioammattilaisten tarpeita ajatellen (Jutel 2011). QEP:in käyttäminen digitaalisten nauhureiden kanssa on helppoa, sillä tiedonsiirto onnistuu yksinkertaisesti liittämällä laite tietokoneeseen ja siirtämällä halutut ääniraidat ohjelmistoon. Kun halutut kohdat on leikattu pois tai siirretty eri kohtiin, äänentasot ovat oikeilla tasoillaan ja juttu on muutenkin valmis, niin se tallennetaan ulosajojärjestelmään.

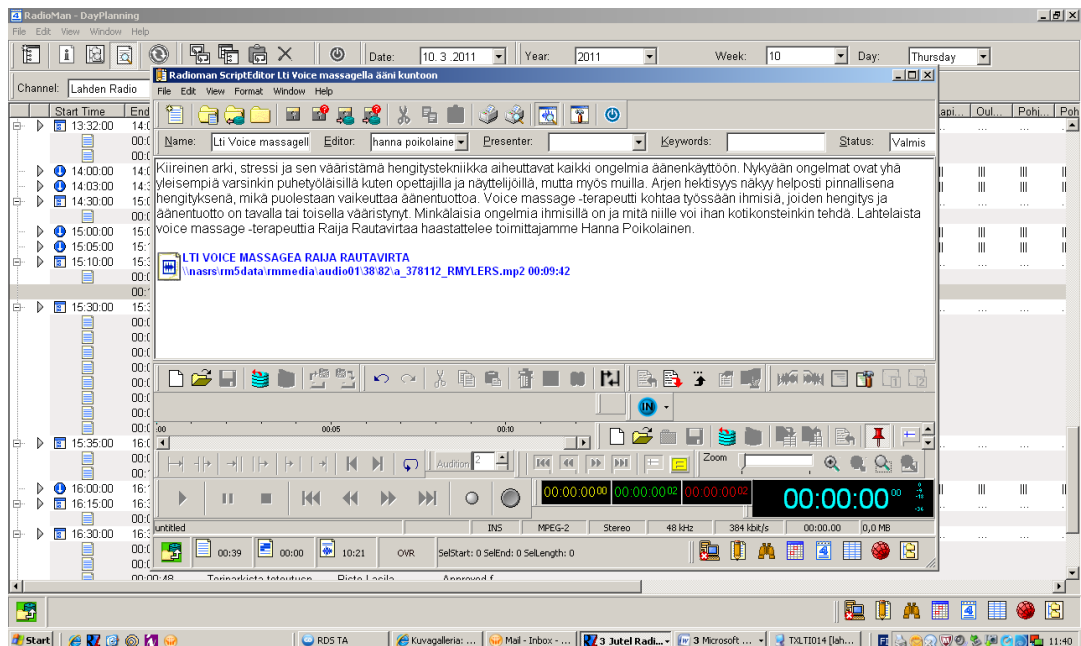
Kuva 3: Jutelin Quick Edit Pron editointinäkömä. (Yle Lahden Radion tietokanta 2011.)

Yleisradion toimitus- ja ulosajojärjestelmä on Jutelin RadioMan. RadioMania käyttävät Ylen lisäksi myös useat maailman johtavat radioyhtiöt kuten BBC, RTE Irlannissa, KDAB Koreassa ja ERTU Egyptissä (DigiTv.fi 2002). RadioManiin tallennetaan jutut

ja niiden juonnot, musiikit ja kanavatunnukset. Juontaja tarkistaa listan ennen lähetystä ja pystyy tekemään siihen tarvittaessa muutoksia.

Kuva 4: Jutelin RadioManin päivälistan yleisnäkymä. (Yle Lahden Radion tietokanta 2011.)

Kuva 5: Jutelin RadioManin näkymä, kun juttua nostetaan listalle ja juontoa kirjoitetaan. (Yle Lahden Radion tietokanta 2011.)

3 EMPIIRISET TUTKIMUSAINEISTOT

3.1 Tutkimuskysymyksen määrittely

Tutkimukseni pääkysymyksenä on se, miten päivittäisjuttujen aiheet valikoituvat Yle Lahden Radiossa. Haluan selvittää, miten päivittäisaiheet valikoituvat ja kenen toimesta. Lisäksi selvitän mistä aiheet tulevat ja kuka niitä keksii. Pohdin myös sitä, onko päivittäisaiheiden valikoitumisessa minkäänlaista logiikkaa.

Käytän tutkimuksissani pääasiassa kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, mutta myös kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisen tutkimuksen pääpiirteitä ovat kokonaisvaltaisen tiedon hankinta, aineiston kokoaminen luonnollisissa tilanteissa, kohdejoukon tarkoituksenmukainen valinta sekä ihmisen käyttäminen tiedonkeruun välineenä (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 164). Kvalitatiivista tutkimusta käytän analysoidessani omia havaintojani sekä keräämäni puolistrukturoitua teemahaastatteluaineistoa. Kvantitatiivista tutkimusta käytän puolestaan analysoidessani seurantajakson tutkimustuloksia. Kvantitatiivisen tutkimuksen pääpiirteitä ovat aineistojen saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon sekä päätelmien teko havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen, esimerkiksi tulosten kuvailu taulukoiden avulla (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 140). Tekemiäni taulukoita analysoin kuitenkin myös kvalitatiivisin menetelmin.

3.2 Aineistojen kerääminen ja käsittely

Keräsin kaikki empiiriset tutkimusaineistoni suorittaessani työharjoittelua Lahden Radiossa kesällä ja syksyllä 2010. Tutkimusaineistoni koostuu kolmesta erillisestä osiosta: etnografisista muistiinpanoista, seurantajaksoista sekä puolistrukturoiduista teemahaastatteluista.

Etnografisella tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusstrategiaa, jonka tavoitteena on kuvata ja selittää ihmisten toimintaa heidän ympäristössään tai ryhmän jäsenten tulkintoja ja käsityksiä ympäristöstään ja toiminnastaan (Jyväskylän yliopisto 2011). Etnografista

havainnointia ja dokumentointia suoritin koko viiden kuukauden mittaisen harjoitteluni ajan.

Seurantajakson aineiston keruu ja käsittely oli helppoa ja nopeaa. Valitsin seurantajakson sen ”normaaliuden” mukaan, koska tarkoitukseni on tutkia aiheiden valikoitumista perinteisissä ja normaaleissa toimitusolosuhteissa.

Keräämäni puolistrukturoitu teemahaastatteluaineisto oli sekä aineiston keräämisen että käsittelyn kannalta työläin, koska kaikki haastateltavani olivat hyvin sanavalmiita ja sujuvasanaisia toimittajia. Puolistrukturoidulla teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelumenetelmää, jossa kysymysten tarkka muoto ja järjestys kaikille haastateltaville ei ole yhtä tärkeää kuin haastattelun sama aspekti, aihepiirit ja tema-alueet (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48).

3.2.1 Osallistuva havainnointi

Kirjasin muistiin omia havaintojani ja mietteitäni toimittajan työstä Lahden Radion päivittäistoimituksessa sekä toimituksen yleisistä toimintatavoista, eli tein aiheesta etnografista osallistuvaa havainnointia ja niiden dokumentoimista. Osallistuvassa havainnoinnissa onkin tyypillistä, että tutkija osallistuu tutkittavien ehdoilla heidän toimintaansa, ja usein tutkija pyrkii myös pääsemään havainnoitavan ryhmän jäseneksi astumalla heidän kulttuuriseen ja symboliseen maailmaansa (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 216). Ideoin juttuaiheita niin lennosta, kuin kunnolla ajan kanssa. Ajan kanssa ideoidessa kirjasin ylös mieleeni tulevia ajankohtaisia aiheita, ja aloin jatkojalostaa niitä. Osa ideoista kaatui heti alkumetreillä, mutta osa meni tuotantoon joko minun tai jonkun muun toimittajan tekemänä päivittäisjuttuna. Ideoinnin lisäksi osallistuin aiheiden valintaan kommentoimalla ja antamalla palautetta muiden keksimistä aiheista.

Käsittelin dokumentoimaani aineistoa tutkimalla muistiinpanojani ja peilaamalla niitä tutkimuksien tuloksiin. Etnografiseen tutkimukseen liittyvää aineistoa kertyi paljon, sillä siinä yhdistellään eri menetelmiä ja eri tilanteissa kerättyjä aineistoja (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 192). Omien havaintojeni sekä tutkimustuloksien välillä löytyi niin yhteneviä kuin toisistaan erkanevia huomioita.

3.2.2 Seurantajakso

Keräsin seurantajakson aineiston lokakuussa 2010. Aineisto koostuu seurantajakson aikana ulosajettujen radion päivittäisjuttujen tiedoista eli juttujen aiheista, tekijöistä, kestoista, ajankohdista, aiheiden alkuperistä sekä toteutustavoista. Valitsin jaksoksi yhden viikon mittaisen kokonaisuuden alkaen maanantaista 4. lokakuuta ja päättyen lauantaihin 9. lokakuuta. Tässä jaksossa tulisi ilmi kaikki Lahden Radion päivät, jolloin kanava tuottaa ohjelmaa, ja huomioitaisiin jokainen juttupaikka perinteisen kalenteriviikon mukaan. Tulostin toimituksen Lotus Notes -kalenterin päivälistoista jokaisen päivän erikseen, jotta pystyisin helposti luokittelemaan juttujen tekijät ja toteutustavat sekä aiheet ja aiheiden alkuperän.

Listasin kaikki päivittäisjutut Microsoft Excel -ohjelmalla. Tein kaksi listaa, joissa käytin eri lajittelu kategorialla. Toisessa järjestin jutun niiden aiheiden alkuperän mukaan ja toisessa jutun toteuttamistavan mukaan. Listauksen jälkeen tein molemmista kategorioista diagrammit, jotka havainnollistavat selvästi aiheiden ja juttujen toteutustapojen jakautumista.

3.2.3 Teemahaastattelut

Teemahaastattelin loka- ja marraskuussa 2010 kaikkia seurantajakson aikana Yle Lahden Radiossa päivittäisjuttuja tehneitä toimittajia. Haastateltavia kertyi yhdeksän. Kirjoitin ja tulostin haastattelujen rungon etukäteen, jotta kysyisin kaikilta haastateltavilta pääpiirteittäin samat kysymykset. Pääkysymyksiä oli seitsemän, ja tarkentavia kysymyksiä muodostui haastateltavan vastaustyylin mukaan viidestä yhdeksään. Kysymykset koskivat seurantaviikolla tehtyjen päivittäisjuttujen aiheita, aiheiden yleistä valikointumista ja aiheiden keksimistä sekä päivittäisaiheiden toistuvuutta kanavalla. Haastattelin jokaisen toimittajan yksitellen siten, etteivät he voineet kuulla toistensa vastauksia. Nauhoitin haastattelut ZOOM H2 -nauhurilla, jotta pystyin keskittymään itse haastattelun tekemiseen enkä ainoastaan vastausten kirjaamiseen.

Kun kaikki teemahaastattelut olivat nauhalla, tallensin ne CD-levyille ja litteroin ne pääpiirteittäin auki Microsoft Word -tiedostoihin. Litteroinnilla tarkoitetaan aineiston

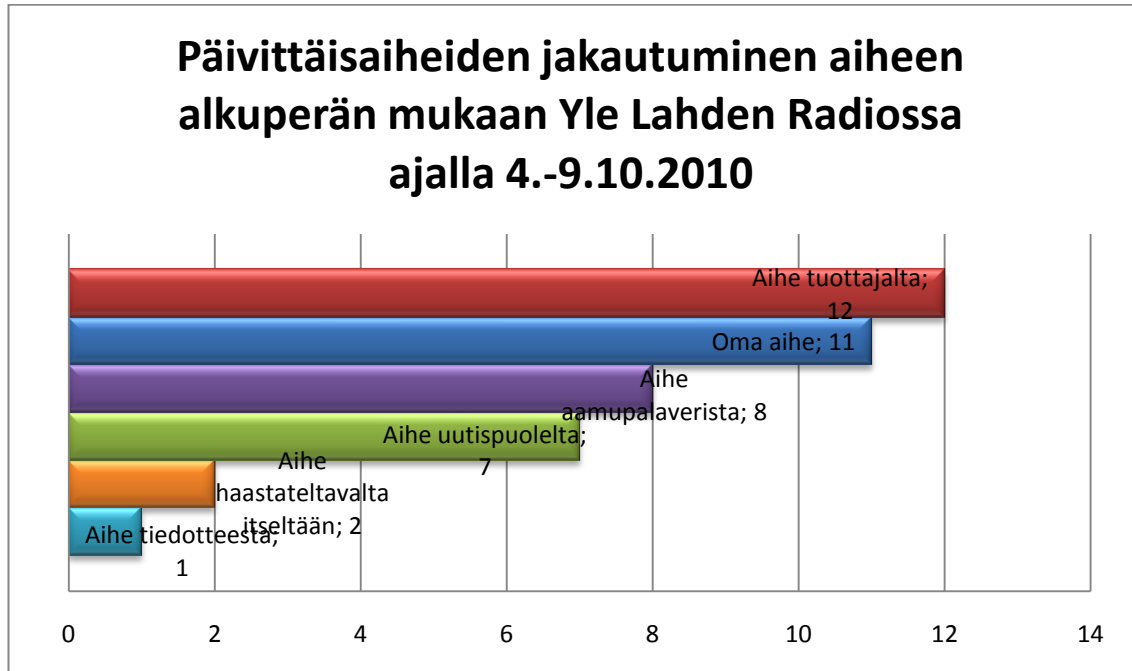
kirjoittamista tekstiksi, eli sanasanaista puhtaaksikirjoittamista (Hirsjärvi & Hurme 2008, 138). Aineiston keruumenetelmänä on teemahaastattelu, joten lähdin analysoimaan haastatteluaineistoa sisällönanalyysin kautta. Toisin sanoen pureduin aiheeseen poimien haastatteluista tutkimustani ajatellen kiinnostavimmat ja yleistettävimmät, mutta myös erikoisimmat ja poikkeavimmat vastaukset. Näin pystyin tulkitsemaan toimittajien henkilökohtaisia sekä toimituksen yleisiä näkökulmia asioihin. Kaikilla teemahaastatteluihin osallistuneilla on anonymiteetti, joten numeroin haastateltavat lähdeviitteisiin mielivaltaisesti.

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Mistä aiheet tulevat ja kuka niitä keksii?

Kaikki kolme empiiristä tutkimusaineistoani liittyvät tiivisti yhteen. Teemahaastattelujen kysymykset liittyvät yleisen aiheiden valikoitumisen ja ideoimisen lisäksi seurantajaksoilla tehtyihin päivittäisjuttuihin, ja osallistuvan havainnoinnin tuottamaa materiaalia peilaan sekä seurantajakson että teemahaastattelujen tuloksiin. Tiiviin yhteenliittymisen vuoksi en lähde analysoimaan jokaista tutkimusta erikseen vaan tarkkailen tuloksia opinnäytetyöni tutkimuskysymysten kautta.

Kaikki teemahaastatteluihin osallistuneet toimittajat olivat sitä mieltä, että pääosa heidän toimittamistaan päivittäisjutuista saa aiheen tuottajalta. Tämä käy osittain ilmi myös kaaviosta 1, jonka tein seurantajaksoilla ulosajettujen päivittäisjuttujen aiheen alkuperästä.

Kaavio 1: Päivittäisaiheiden jakautuminen aiheen alkuperän mukaan.

Seurantajaksolla ajettiin ulos neljäkymmentäyksi päivittäisjuttua, joista 12, eli 29 % oli saanut aiheensa tuottajalta. Teemahaastatteluiden mielipiteet omien aiheiden ”vähyydestä” ja tuottajilta tulleiden aiheiden runsaudesta voi kiteyttää seuraavasti:

” -- Jos aattelee, et on reportterivuorossa vaikka koko viikon maanantaista perjantaihin, ni siihenhän mahtuu niitä reportterijuttuja kuitenkin se kymmenkunta. Ni eihän sitä voi olettaa, että ne kaikki ideat tulis puhtaasti itteltä. Se vähän helpottaa sitä työn tekemistä, että myös tuottaja tekee sitä työtä, mikä niitten työtä on, eli selvittää mitkä on niitä aiheita mistä keskustellaan, mitkä on nyt kiinnostavia ja tärkeitä aiheita tälle alueelle tai yhteiskunnallisesti.” (Haastateltava 1)

Noin puolet teemahaastateltavista harmitteli sitä, ettei kiireisessä työtahdissa jää tarpeeksi aikaa omien ideoiden luomiseen ja suunnitteluun, mutta toinen puoli uskoi vakaasti toimittajan työn olevan ikuista ”tuntosarvet pystyssä olemista” ja ettei uusilta innovatiivisilta juttuideoilta voi vältyä. Tämän huomasi myös toimituksen yleisilmapii-rissä; osa toimittajista toi päivittäin omia ja uusia juttuaiheita, toiset odottivat, että aihe ilmaantuu joko tuottajalta tai yhteisessä aamupalaverissa. Seurantajaksolla kuitenkin lähes saman verran päivittäisaiheita tuli niin tuottajilta kuin toimittajilta itseltään. Toimittajilta itseltään tuli neljästäkymmenestäyhdestä aiheesta yksitoista, eli 27 %.

Kolmanneksi yleisin päivittäisjuttuaiheen alkuperä seurantajakson aikana oli aamupalaveri: kahdeksan neljästäkymmenestäyhdestä, eli 20 % aiheista löytyi yhteisessä kokouksessa yhteisen ideoinnin kautta. Utistoimituksen ja päivittäistoimituksen tiiviistä yhteistyöstä kertoo se, että seurantajaksolla 17 % eli seitsemän juttua neljästäkymmenestäyhdestä sai aiheensa suoraan uutisista. Nämä päivittäisjutut olivat yleensä laajempia kokonaisuuksia Lahden Radion uutislähetysissä luetuista uutisista tai versioituja juttuja Yle Hämeen alueuutisten tv-jutuista. Kahdessa neljästäkymmenestäyhdestä päivittäisjuttusta aihe tuli suoraan haastateltavalta itseltään. Tällainen on Lahden Radiossa sekä teemahaastatteluiden että osallistuvan havainnointini tuloksien perusteella hyvin harvinaista, ja sitä tapahtuu lähinnä musiikkialan ihmisten suunnalta.

Vähiten aiheita seurantajaksolla tuli suoraan tiedotteen kautta, sillä niitä tuli yksi. Tämä tulkinta on kuitenkin hyvin moniulotteinen, sillä teemahaastatellut toimittajat eivät osanneet sanoa mistä tuottajat olivat alunperin saaneet ideat aiheisiinsa; voihan olla, että tuottajat olivat ottaneet aiheensa tiedotteista. Tiedotteista aiheensa saavat päivittäisjutut eivät olleet kenenkään teemahaastateltavan mieleen, koska heidän mielestään arjen il-

miöistä ja ihmisten jokapäiväisestä elämästä alkunsa saavat aiheet ovat luontevampia ja mielenkiintoisempia. Kaikilla teemahaastateltavilla oli selkeä mielipide tiedotteiden aiheista tehtävistä jutuista: niitä tehdään liikaa.

” -- Meillä liikaa valitaan paperista aiheita, eli liikaa otetaan sellasia mitä tänne tulee suoraan. Siis tämmösiä tiedotteita ja kutsuja. Se on ihan ok, jos on hyvä aihe, ni pitäähän se käyttää, mut sit otetaan myös sellaisia jotka ei kerta kaikkiaan oo yhtään mielenkiintoisia aiheita ja niistäki tehää juttuja sen sijaa, et yritettäis semmoses kohassa keksiä jotain omaa ja omaperäistä, jotain älykästä ja hauskaa ja viihdyttävää, ei paperinmakusta.” (Haastateltava 3.)

Syykin tiedotteiden pohjalta tehtyjen päivittäisjuttujen runsaaseen määrään on useilla haastateltavilla selvillä.

” – Omahankintaisten, omien kokemusten tai ihmisten arkipäivästen kokemusten tekeminen journalistiseksi tuotokseksi vaatii enemmän ennakkosuunnittelua, aikaa ja vaivannäköä, entä ku tällanen virkamies pohjalta laadittu tiedote, josta saadaan faktat helposti, ja josta löytyy helposti haastateltava.” (Haastateltava 8.)

Päädyin omissa osallistuvissa havainnoissani täysin samaan tulokseen kuin haastateltava 8. Suurin haaste omahankintaisissa aiheissa on juuri haastateltavien löytäminen, varsinkin jos oma tuttavapiiri alueella ei ole kauhean laaja. Haastateltavien etsiminen vie paljon aikaa, ja hektisessä toimitusympäristössä ylimääräistä aikaa ei yksinkertaisesti ole. Siksi on paljon helpompaa tarttua niin sanottuun valmiiseen tiedotepohjaiseen aiheeseen, johon taustat ja haastateltavat on kirjattu valmiiksi.

Mistä toimittajat ja tuottajat sitten keksivät näitä päivittäisjuttujen aiheita? Yleisimmät vastaukset niin tukihaastattelussa kuin teemahaastattelussa olivat ”elämästä”, ”omasta päästä” ja ”sattuman kautta”. Vastausten tarkempi tarkastelu vahvistaa etnografisen tutkimuksen kautta tekemäni huomiot. Päivittäisjuttujen aiheet tulevat yleisimmin jokapäiväisestä elämästä, arjen pienistä yksityis- ja epäkohdista, internetistä, kaveriporukoiden yleisistä keskustelun aiheista, muista joukkoviestimistä, toimittajien ja tuottajien omien harrastusten tai kiinnostuksen kohteiden kautta sekä ajan ilmiöistä ja trendeistä.

” -- Niitä [aiheideoita] tulee huomioista, ihmettelystä, ”kyliltä” ja sit ihmisiltä kuulee, eli ihan mistä vaan... -- Oivallukset on sallittuja!” (Haastateltava 9.)

Yhtä teemahaastateltavaa lukuun ottamatta, kaikki kertoivat saavansa aiheideoita muista joukkoviestimistä.

” -- Mä ainaki ajattelen, et jos lehdestä tai uutisista näkee jotain, ni se on jo menny ja vanha juttu.” (Haastateltava 2.)

Oli mielenkiintoista huomata, että vain yksi teemahaastatteluihin osallistuneista kertoi saavansa juttuideoita myös ihan tavallisilta kadunmiehiltä tai -naisilta. Tätä en huomannut osallistuvan havainnointini aikana tapahtuvan juuri laisinkaan.

” -- Mun mielestä Lahdessa on helppo toimia, ku kaikki tietää mut, ku oon niin pitkään täällä pyöriny. Kuulen helposti sen mitä tarvii saada selville. Kadunmiehetkin tulee sanoon, et miksei tästä ja tästä aiheesta koskaan puhuta. Paljon tulee tietty näitä, et ne tulee sanoon, et sano siellä radiossa sitä tai tätä tai et tää asia on ihan perseestä tai tää on hieno juttu tai miksei meil oo tämmöstä ja muuta. Mut joskus on ihan sellasiaki ideoita mist löytää ihan jonku kunnan aiheen.” (Haastateltava 7.)

Aina aiheiden keksiminen ei kuitenkaan ole niin helppoa, vaikka aiheita voikin empiiristen tutkimustuloksieni mukaan kehittää periaatteessa ihan mistä vain. Tämän todistavat sekä omat huomioni päivittäistoimittajana että teema- ja tukihaastatteluihin osallistuneiden lausunnot.

” -- Voi ku olis taivaassa sellainen arkku, mistä me saisimme meidän jokapäiväiset juttumme. Mutta valitettavasti niin ei ole.” (Ripatti 2010.)

Aina eivät siis ajatus ja mielikuviutus lennä, joten aiheita on keksittävä niin sanotusti väkisin. Kanavan päällikön Päivi Kuisman (2010) mukaan aiheita keksitään väkisin todella paljon, koska ajanhermolla pysyminen ja kaikkien päivittäisjuttupaikkojen täyttäminen vaatii paljon pinnistelyä. Myös kaikki teemahaastatteluihin osallistuneet totesivat, että aiheita voi keksiä väkisin. Se, ovatko pakon edessä keksityt aiheet hyviä ja onnistuneita, jakoi mielipiteitä moneen suuntaan.

” -- Jos väkisin keksii, ni se on sit väkisin keksittyä ja myös sen kuulosta. Kyl täytyy olla jotenki tuttua ja sellasta josta ihmiset tietää, ni se toimii.” (Haastateltava 4.)

” -- Sitäki kautta tulee välillä hyviä aiheita ja välillä ei, et silloin ollaan pakon edessä ja lopputulokset on sen mukaisia.” (Haastateltava 5.)

” -- Voihan aiheita keksiä väkisin, mutta ne ei pakosti oo sillon hyviä. Siis ainahan voi sellasen jonku iäisyysaiheen muka ’keksiä’, mut hyvän siitä saa sillon, ku siihen keksii sen jonku toisen kulman – jonkun ihan käsittämättömän käänteeseen. Ihan tämmösen, jopa niinku vajaanmielisen lähestymistavan; sellasen hyvin tyhmän kysymyksen, et miksi, miksi, miks, miks, ni sit se aiheen ydin voi löytyy uudestaan ja saada siitä hyvän jutun.” (Haastateltava 8.)

” -- Kyllä ammatti-ihmiset saa sen pakkopullanki toimimaan, et ei se siitä lopputuloksesta välttämättä kuulu, mut tekijä ite tietää sen, eikä todennäköisesti oo tyytyväinen.” (Haastateltava 7.)

Jotta saataisiin lisää hyviä ja toimittajien omia aiheita väkisin keksittyjen tilalle, teemahaastateltavat liputtavat niin sanottujen aivomyrskyjen puolesta. Aivomyrskyllä tarkoitetaan tässä tapauksessa toimituksen sisäistä päällikön, tuottajien ja toimittajien välistä kokoontumista, jossa kehiteltäisiin yhdessä aiheita. Osallistuvan havainnointijaksone aikana Lahden Radion toimituksessa ei pidetty yhtään yhteistä aihepalaveria, mutta joskus niitä on kuitenkin pidetty. Teemahaastateltavat uskoivat yksimielisesti, että aivomyrskyt tuottaisivat paljon hyviä aiheita.

” -- Se on varmasti länsimaisen tieteenkin todistama fakta, että kun ihmiset koontuu yhteen, ni siin alkaa ajatus lentää.” (Haastateltava 8.)

Vaikka haastateltavat ovat yhtä mieltä aivomyrskyjen hyödyllisyydestä, niiden toteutustavoissa, tiheydessä ja osallistujakaartissa oli teemahaastateltavien kesken eriävaiisyyksiä. Osa haluaisi, ettei aivomyrskyjä pidettäisi aina samalla toimituksen sisäisellä kokoonpanolla, vaan välillä niihin voisi osallistua myös täysin ulkopuolisia ihmisiä. Osa haluaisi yhteistä ideointia aamukokouksien yhteyteen, mutta osa oli ehdottomasti aamukokouksien ja aivomyrskyjen yhdistämistä vastaan. Osa haluaisi aivomyrskyistä säännöllisiä esimerkiksi kerran viikossa pidettäviä kokouksia, jotkut pitivät säännöllisyyttä huonona asiana ja kannattivat säännöllisen epäsäännöllisiä vetäytymispäiviä.

” -- Nythän niit ei oo ollenkaa, et vois olla useamminkin. Emmä tiedä säännöllisesti, mut toisaalta jos siitä ei tehä säännöllistä, ni sillonhan niitä ei tule olemaan ollenkaa.” (Haastateltava 5.)

Teemahaastateltavien joukosta löytyi myös muutama, jotka eivät olleen lainkaan tyytyväisiä toimituksen tämänhetkiseen kokouskäytäntöön. Tämän hetkinen kokouskäytäntö

on, että aamukokouksissa heitellään myös ideoita tuleviin juttuihin, eikä erillisiä ideakokouksia ole.

” -- Tuottajathan kokoontuu keskenään ihan päivittäin ja sillai ideoivat ja suunnittelevat toimintoja, mut käytännön tekijöiden osalta... Monien työpäivä alkaa yhdeksältä eli samaan aikaan, ku aamupalaveri alkaa, et ekana marssitaan johonki kokoukseen ja ihmetellään, ni se ei oo kauheen luovatila sillee. Ja siinä, ku kelaataan tätä ja edellistä ja seuraavaa päivää, ni siinä menee jo niin paljon aikaa, et siin menee helposti se puol tuntia, et ei siinä enää mitää muuta luovaa ideointia jakseta käydä. Pitäs olla siis järjestettynä erikseen sellasia erilaisia tilaisuuksia eri ajalla, et niitähän meillä ei oo ollu käytännössä ollenkaan, et sen mä koen niinku suurena puutteena.” (Haastateltava 6.)

4.2 Miten aiheet valikoituvat ja kenen toimesta?

Sen, mitkä aiheet ovat hyviä ja menevät tuotantoon sekä sen mitkä aiheet saavat jäädä vielä odottamaan kehittymistä, päättää yleensä toimittajien lähin esimies eli tuottajat Ripatti tai Perkkiö. Lopullinen päätävävalta on kuitenkin toimituksen päälliköllä, Päivi Kuismalla. Kuisman (2010) mukaan päätöksiä pyritään tekemään yhdessä aamukokouksissa.

” -- Aamukokouksessa linjataan, ja päivä tuo tullessaan uusia kuvioita mitkä pitää toteuttaa. Silloin se on se lähin työnjohto joka päättää.” (Kuisma 2010.)

Kuisman (2010) mukaan mitään tiettyjä kriteereitä aiheiden valitsemiseen ei ole olemassa, mutta hän listaa kuitenkin muutaman pääasian, mitkä on jokaisessa jutussa pyrittävä ottaa huomioon.

” -- Yritetään pysyä ajanhermolla alueellisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti... -- Kaikkein tärkeintä on alueellisuus. Mikään muu instanssi ei hoida tätä asiaa ja kerro päijäthämäläisten ihmisten elinoloista ja arjesta, toiveista ja juhlista, mikään muu kuin meidän kanavat ja välineet.” (Kuisma 2010.)

Osallistuvalla havainnointijaksollani sisäistin juuri tämän alueellisuuden tärkeyden: kaikki ideat ja aiheet pyrittiin paikallistamaan ja etsimään niihin joku paikallinen näkökulma ja haastateltava. Jos sellaisia ei löytynyt, juttuakaan tuskin alettiin tehdä.

Silloin kun teemahaastatteluihin osallistuneet toimittajat ovat ehdottaneet tuottajalle jotain itse ideoimaansa aihettaan, aiheet ovat yleensä menneet tuotantoon. Huomasin saman osallistuvalla havainnointijaksollani, harvoin kenenkään ehdottamaa aihetta jätettiin käyttämättä. Aina aiheet eivät ”mene läpi” täysin siinä muodossa, kun niitä ehdotetaan, mutta jossain muodossa kuitenkin.

” -- Kertaakaan ei ole aihetta torpattu! Kaikki on mennyt läpi ja kirkkaasti!” (Haastateltava 4.)

” -- Omat aiheet menee läpi yleensä aina. Se ei tarkoita kuitenkaan välttämättä sitä, et ne menis tuotantoon heti samana päivänä tai ees sun toimesta, et joku muuki saattaa sen tehdä.” (Haastateltava 6.)

” -- Eka ku perustelee aiheen itelleen, et miksi se on hyvä ja miksi se ketää muuta kiinnostas. Jos sen saa itelleen myytyy, ni sit se on aika helppo myydä myös tuottajaportaalle.” (Haastateltava 1.)

Päällikkö Kuisma (2010) ei ole yhtä mieltä teemahaastateltavien kanssa siitä, miten helposti heidän omat aiheensa menevät läpi.

” -- Yhessä välissä oli täydellisesti ongelma, et ne [toimittajien omat aiheideat] ei mennyt läpi. Aina ideoitiin ja ideoitiin ja silti toteutukset jäi hoitamatta tai roikkumaan. Nyt myöhemmin juttuaiheita on toteutettu kyl enemmän. Mut edelleenkin on liian paljon tuottajaportaassa sellast ongelmaa, et toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Se ei oo hyvä asia. Se on ihan tavallaan perusmoka työnjohdossa, jos näin tapahtuu.” (Kuisma 2010.)

Silloin tällöin jotkut aiheet jätetään käyttämättä. Osallistuvassa havainnoinnissa en itse tätä huomannut, mutta teemahaastatteluissa kävi ilmi, että syy aiheiden käyttämättä jättämiseen ei välttämättä ole siinä, että aihe olisi huono.

” -- Täällä unohtuu monesti hyvät juttu aiheet. Niistä sanotaan, et hei joo toihan on tosi hyvä idea, mut sit kukaa ei oikee tunnu pistävän niitä ylös mihinkään ja sit ne ei ikinä toteudu.” (Haastateltava 3.)

Muutama teemahaastateltava antoi kritiikkiä siitä, millä perusteilla tuottajat ja päällikkö päästävät ja eivät päästä aiheita tuotantoon.

” -- Tääl vähän pelätään sitä, et jos liian usein puhutaan jostai tai muuta tai jos jossai jutussa on vähintään kerran viikos joku tietty vaikka joukkue, ni vähän ol-

laan arkoja sen suhteen et tasapuolisuuttaa kaikkeen. Toisaalta se on hyvä, toisaalta jarru! (Haastateltava 7.)

” -- Välillä tuntuu, et menee liikaa läpi sellaset aiheet jotka on... Toimittajat tuo niin herkästi niitä aiheita, jotka on niitä itseään lähellä. Ja niistä tehään ehkä liian herkästikki juttuja, koska toimittaja kokee, että se on hänen agendallaan... -- Välillä tuottajan ei ehkä pitäs päästää sellasta juttuideaa nii herkästi läpi. -- Eihän se pahasta oo jos toimittaja tietää mist puhuu, se on vaa vaarana tällases aluetoimituksessa, et leimaantuu joksiki jonku sortin aihepiiritoimittajaks. (Haastateltava 8.)

Ongelma, joka tulee vastaan varmaan jokaisessa maailman toimituksessa jossain vaiheessa, on aiheiden kiertäminen ja toistuminen. Aiheiden kierrolta ei voi välttyä, sillä samat tai samankaltaiset aiheet kiertävät vuodesta toiseen varsinkin vuodenaikojen, juhlapyhien, vaalien ja politiikan mukaan. Lähes kaikki teemahaastateltavat mainitsivat haastatteluissa erityisesti joulunajan, juhannuksen ja pääsiäisen.

” -- Toimitus- ja uutistyyssäkin on vuodentakierot kevätkylvöstä joulukinkun paistoon ja vaikkapa sen myötä sähkönkulutukseen. Ja se on jo uutinen, jos sähkönkulutus poikkeaa olennaisesti aiemmasta.” (Haastateltava 9.)

Myös Yle Lahden Radion päällikkö Päivi Kuisma (2010) tiedostaa aiheiden kiertävyyden.

” -- Samat aiheethan pyörii, ei mitään aihepiiriä kyetä koskaan saamaan täydellisesti koluttua valmiiks pistettä perään. Mä oon sitä mieltä, et jostai tietystä aiheesta voi tehdä jutun vaikka joka viikko jos siinä on jotai sanottavaa, jos se kiinnostaa ja jos se vie jotenki tätä maailmaa eteenpäin. Ei voi sanoo, et tästä ei voi nyt tehdä, ku tästä tehti viime kuussa. kyllä voi jos on joku ihan uus näkökulma ja on jotai uutta sanottavaa.” (Kuisma 2010.)

Niin sanottuihin jokavuotisiin ja toistuviin aiheisiin pitää löytää uusia näkökulmia, jotta jutuista ei tule aina samanlaisia. Uusien näkökulmien etsiminen ei kuitenkaan ole kovin helppoa, varsinkin jos on tehnyt toimittajan työtä jo useita vuosia.

”-- Talvi yllätti autoilijat joka vuosi, ihan joka syksy tähän aikaa vuodesta ihan varmasti tulee yhtä yllätyksenä. Mut seki onko se saman jutun tekemistä, meetkö samaan paikkaa saman haastateltavan kanssa puhumaan samasta aiheesta, ni onko se sama juttu. Mahollista on sitä aihepiiriä syventää ja uusia näkökulmia ettii ja viä asiaa etee päi... -- Jos joku löytää ’talvi yllätti autoilijat’ -juttuu uuden näkökulman, ni voin maksaa siitä saman tien kaksikymppi vihjepalkkio!” (Haastateltava 1.)

” -- Varmaan yritetään ettii uusii aiheita ja näkökulmia ja takapuolia niistä asioista. Se et löytyykö niitä, ni se on sit eri juttu. Just esimerkiks jouluna puhutaan suvusta ja perheestä, ni onko kauheen omaperästä sit ettii se toinen puoli, et on niitä joilla ei oo perhettä ja viettää joulun yksin. Kaikki vaihtoehtonäkökulmatki on varmasti jo katottu läpi.” (Haastateltava 7.)

” -- Jotenki tuntuu, et se [uusien näkökulmien etsiminen] on vähän niinku turhaa jossai määrin, et meneeks se hyvä tai pyhä aihe niinku piloille, jos siitä koittaa ihan kauheesti valaa jotai uutta. Mut kylhän se on hyvä, ettei aina ihan samalla kaavalla niitä tehä.” (Haastateltava 2.)

Aiheiden kiertoa ja toistuvuutta esiintyy myös muilla tavoin kuin vuodenaikojen mukaan. Osallistuvalla havainnointijaksollani huomasin, ja myös teemahaastatteluisissa tuli ilmi, että toimittajat eivät hektisessä työssään ehdi kunnolla seuraamaan muiden toimituksen työntekijöiden työskentelyä, ja toisaalta kaikki toimittajat myös elävät samassa yhteiskunnassa, joten samantyyppisiä aiheideoita syntyy väistämättä.

” -- Jonkin verran on sitä kiertoa ja siitä pitäs päästä eroon. Joskus tulee tehtyä samoja joista on jo tehty, sitä onneks aika vähän meillä, mut jonku verran kuites. Sitte tietysti samoja aiheita saattaa ehdottaa, et jos ite on ollu vaik lomalla, ja sit ehottaa tuottajalle, et keksin tämmösen, ni saaattaa olla et se sanoo et tää on jo tehty. Et ideoitahan syntyy samaan aikaan eri ihmisillä eri paikoissa, et jotkut asiathan vaa on pinnalla ja kaikki toimittajat kuitenkin jollai tavalla seuraavat aikaansa, ni ideat on monesti aika samallaisia.” (Haastateltava 3.)

Samankaltaisten aiheiden kierto Lahden Radiossa lyhyellä aikavälillä oli ainakin osallistuvan havainnointijaksoni aikana todella vähäistä. Viiden kuukauden aikana en tehnyt itse, enkä kuullut muidenkaan tekevän, juttuja, joiden aihepiiriä olisi käsitelty läheisesti aiemmin kuluneen jakson aikana.

5 ONKO AIHEIDEN VALIKOITUMISESSA MITÄÄN LOGIIKKAA?

5.1 Tuotantosuunnitelma

Kun Lahden Radion maakuntapäälliköltä Päivi Kuismalta kysytään, että onko heidän toimituksensa päivittäisaiheiden valikoitumisessa mitään logiikkaa hän vastaa seuraavalla tavalla:

” -- Meillä on olemassa formaatti, jossa on etukäteen määritelty juttu- ja puhepaikat, kaikki erilaiset osiot, jotka on kirjattu auki aika lyhyesti. Mutta se ohjaa ajattelua toisinaan enemmän ja toisinaan vähemmän.” (Kuisma 2010.)

Kuisma tarkoittaa vastauksellaan tuotantosuunnitelmaa. Yle Lahden Radiossa, kuten kaikissa muissakin Radio Suomen maakuntaradioissa, on laadittu suunnitelma, josta käy ilmi juttupaikat, sekä aihealueet joita minäkin päivänä ja mihinkin kellonaikaan on tarkoitus käsitellä. Lauantai poikkeaa täysin muista lähetyspäivistä, mutta arkipäivät ovat blokkiformaatin mukaisesti maanantaista perjantaihin aikataulullisesti samanlaisia. Juttuaiheissa ja juttujen toteutustavoissa on kuitenkin eriävyyksiä. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Keskityn lähinnä päivittäisjuttupaikkoihin ja niiden avaamiseen, enkä niinkään erillisiin juontopaikkoihin.

5.1.1 Arkiaamut

Jokainen arkipäivä alkaa kello 06.30 uutisilla, jonka jälkeen kello 06.45 on vuorossa juttupaikka nimeltä ”Päivän kysymys”. Edellisen päivän iltapäiväjuontaja toteuttaa juttupaikan, eli tekee yleensä puhelinhaastattelun valmiiksi jo edellisenä päivänä. Päivän kysymyksen tarkoituksena on saada asiantuntijavastaus johonkin mielestä askarruttavaan ja ihmetystä aiheuttavaan kysymykseen. Kysymyksen aiheet tulevat yleensä arjen ilmiöistä ja toimittajien omakohtaisista kokemuksista. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seuranta-jaksoni aikana Päivän kysymyksiä olivat ”Mitä ovat lihaan verrattavat ainesosat?”, ”Onko uudet vaatteet pestävä?”, ”Miksi liitu kirskuu taululla?”, ”Onko armeijan punkka jo levennyt?” ja ”Miten seisovassa pöydässä on käyttäytyttävä?”. Päivän kysymys voi

usein olla myös hieman humoristinen, siitä esimerkkinä 4. elokuuta 2010 käsitelty aihe ”Miksi miehet pissaavat seisaaltaan?”.

Kello 07.45 on vuorossa puhelu tai vaihtoehtoisesti vieras, jota aamunjuontaja haastattelee mielellään suorana. Aiheet vaihtelevat viikonpäivän mukaan. Maanantaisin tehdään ”Urheilupuhelu”. Urheilupuhelussa haastatellaan jotakuta paikallista urheilijaa tai urheiluseuran edustajaa. Aihe pyritään valitsemaan ajankohtaisuuden mukaan. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajaksolla Urheilupuhelu soitettiin lahtelaisen salibandyjoukkueen päävalmentajalle. Tiistaisin käsitellään ”Politiikkaan puhelimitse” eli perehdytään paikallispolitiikkaa koskeviin kysymyksiin. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajaksolla setvittiin Orimattilan ekomaksuun liittyviä seikkoja. Keskiviikkoisin soitetaan ”Työpaikkapuhelu”, jossa keskitytään eri työpaikoilla käsiteltäviin puheenaiheisiin, eli puhutaan siitä, mistä työpaikoillakin puhutaan. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajaksolla keskiviikko oli Yle Hämeen uutisten teemapäivä ja teemana oli koulu. Työpaikkapuhelussa keskusteltiin teeman mukaisesta aiheesta, ja siitä kuinka moni vanhempi kuljettaa lapsensa autolla kouluun. Torstaiamuisin Lahden Radiossa käsitellään terveyttä ”Terveystärpin” kautta. Paneudutaan siis johonkin terveyttä koskevaan asiaan asiantuntijan avustuksella. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajaksolla selvitettiin sitä, miten Lahden kaupungin keittiöissä on otettu huomioon sydän. Perjantait aloittavat viikonloppun ja monille myös vapaat, joten silloin on vuorossa ”Menopuhelu”. Menopuhelussa keskitytään johonkin viikonloppuna tulossa olevaan yleisölle avoimeen tapahtumaan tai siihen liittyvään aihepiiriin. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajakson menopuhelu soitettiin musiikin ammattilaiselle ja moniosaajalle Olli Ahvenlaidelle.

Kello 08.20 joka arkiamu pitäisi Lahden Radion reportterin olla jossain päin maakuntaa ja kuuluvuusaluetta matkalla suoran reportaasin tekoon, ja kertoa havaintojaan matkan varrelta sekä ennakoida tulevaa reportaasia. Suoran reportaasin aihe liittyy johonkin ajankohtaiseen tapahtumaan tai ilmiöön. Itse reportaasin paikka on kello 08.40. Jos suoraa reportaasia ei tule, mahdollisesti tällä juttupaikalla on silloin joku ajankohtainen studiovieras. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajakson aikana tällä juttupaikalla ajettiin ulos kolme suoraa reportaasia, yksi livehaastattelu studiossa ja yksi nauhoitettu reportaasi. Suorien reportaasien aiheet olivat ”Korvapuusti-päivä”, ”Jättikurpitsa ja -auriongonkukka Kärkölässä” sekä ”Talvipesää rakentavat mäyrät”. Jokainen suora sisälsi toimintaa ja kuvailua; Korvapuusti-päivänä reportteri leipoi yhdessä ammattilaisten

kanssa, jättikurpitsaa reportteri kuvaili ja kosketti ja sai siitä jopa palasen mukaansa ja mäyrän talvipesään reportteri kävi kurkkimassa yhdessä asiantuntijan kanssa. Nauhoitettu reportaasi käsitteli sitä, kuinka luovat alat etsivät paikkaansa Lahdessa, ja studiovieras kertoi eläkeläisen elämästä ja painoarvosta yhteiskunnassa.

Kello 09.15 on tavallisesti taas joko studiovieraan tai joko suoran tai nauhoitetun reportaasin vuoro, ja perjantaisin tällä paikalla pohditaan ajankohtaisia puheenaiheita ”Kulmikkaassa pöydässä”. Kulmikkaaseen pöytään kerätään eritaustaisia ja erilaisia mielipiteitä omaavia tavallisia ihmisiä keskustelemaan päivän polttavasta puheenaiheesta. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajakson aikana tällä juttupaikalla ajettiin ulos valtakunnallista ”Mestarit”-sarjaa, jonka olivat toteuttaneet Ylen radiodokumentteihin erikoistuneet osaajat.

Aamupäivän juttupaikat ovat yleisesti sanottuna rentoja, mutta asiallisia. Niissä pyritään päästä mahdollisimman lähelle kuulijoita ja heidän arkeaan. Aamussa reissataan myös paljon Lahtea ympäröivissä maakunnissa, ja pyritään raportoimaan sieltä suorana. Tärkein vuorokaudenaika toimittaa suoria reportaaseja on juuri aamu. (Yle Lahden tuotanto 2010.) (Kuisma 2010.)

5.1.2 Arjen keski- ja iltapäivät

Kello 10.00 aamuvuoro vaihtuu keskipäivään ja suoritetaan juontajan vaihto. Noin kello 10.50 on vuorossa ”Suunvuoro”, eli kolumnin tai pakinan tapainen päivittäisjuttu, jossa toimittaja tai toimituksen ulkopuolinen vakiokolumnisti saa puhua suunsa puhtaaksi haluamastaan, mielellään ajankohtaisesta, aiheesta. Perjantaisin Suunvuoron paikalla on nettikooste, johon on koottu viikon kohokohtia. (Yle Lahden tuotanto 2010.)

Kello 11.20 tulee ”Aamun remix”. Aamun remix on aamujuontajan kokoama noin neljän minuutin mittainen kooste aamun parhaista paloista. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Parhaat palat päätetään yhdessä tuottajan kanssa.

Pitkin keskipäivää puffataan tulevaa ”Kontaktia”. Puffaamisella tarkoitetaan ennakkomainontaa, jolla markkinoidaan tulevaa lähetystä ja tulossa olevia päivittäisjuttuja (Ku-

jala & Lahti & Tamminen 1998, 256). Kello 13.10 tulevassa Kontaktissa kysytään kuulijoiden mielipidettä johonkin ajankohtaiseen asiaan, eli kuulijat voivat soittaa studioon ja keskustella juontajan kanssa päivän aiheesta. Ennen kuulijoiden puheenvuoroa ajetaan eetteriin keskipäivän juontajan nauhoittama puhelinhaastattelu, jossa alan asiantuntija pohjustaa Kontaktin kysymystä. Pohjustus tulee kello 11.40. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajakson aikana käsiteltyjä Kontaktin aiheita olivat ”Kansanedustajien palkankorotukset, mitä mieltä?”, ”Ovatko suomalaiset hyväuskoisia?”, ”Mistä koulu-laisten palveluista ei ainakaan saisi karsia?”, ”Kerjäämiskielto, mitä mieltä?” ja ”Pitääkö syksyllä tehdä sisäsiivous?”. Kontaktit keräävät yleensä laajan soittajakunnan ja useita erilaisia mielipiteitä, mutta vakiosoittajakin löytyy. Vakiosoittajat ovat yleensä kielteisellä kannalla, aiheesta riippumatta.

Keskipäivä pitää sisällään paljon juontajan puheosuuksia sekä Radio Suomen koko valtakuntaan välitettäviä osuuksia. Keskipäivän tärkein ja suurin panostus on Kontakti ja sen pohjustus. (Yle Lahden tuotanto 2010.)

Keskipäivä vaihtuu iltapäiväksi kello 14.00 ja taas on vuorossa juontajan vaihto. Ensimmäinen päivittäisjuttupaikka tässä jaksossa on kello 14.40, kun on vuorossa elävä maakuntareportaasi. Reportteri tekee siis suorana tai nauhalle reportaasin jostain päin maakuntaa. Toiveena olisi, että tällä juttupaikalla kokeiltaisiin erilaisia asioita, heittäydittäisiin mukaan tekemään ja annettaisiin äänimaailmalle tilaa. Toisinaan tällä paikalla saattaa olla myös studiovieras. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajakson aikana tällä juttupaikalla käsiteltiin lokakuun tähtitaivasta studiovieraan kanssa, keskusteltiin nauhoitetuissa haastatteluissa Devil Virtasen kanssa hänen musiikkiurastaan ja eläinlääkäri kertoi meneillään olevasta Eläinten viikosta. Lisäksi nauhoitetuissa reportaaseissa paneuduttiin Kekkonen ja suomalaisten kirjailijoiden laajaan kirjeenvaihtoon sekä kierrettiin Lahden kaupunkia sähköpyörätuolilla kulkevan henkilön kanssa ja arvioitiin liikumismahdollisuuksia.

Kello 15.15 vuorossa on jälleen reportaasipaikka, jossa tulisi käsitellä päivän toista pääaihetta. Vaihtoehtoisesti tällä paikalla voi myös olla studiovieras. Perjantaisin reportaasipaikalla kuullaan ”Enska” eli ”Entisten nuorten sävellahja”. (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajaksolla tämän päivittäisjuttupaikan aiheet käsittelivät Liikuttaako kun-

toski -kampanjaa, FC Lahden liigatilannetta, Päijät-Hämeästä lahjatuotetta sekä Nukketeatteri-festivaalia.

Päivittäistoimitus ja uutistoimitus tekevät yhteistyötä Lahden Radion kello 15.40 juttupaikan yhteydessä. Kyseessä on toimitettu juttu, jossa käsitellään uutisjuttua laajemmin joitain kuluvan päivän pääuutisaihetta. Juttu luokitellaan päivittäisjuttuihin vaikka sen aihe ja toimittaja tulevat uutistoimituksen puolelta. Maanantaisin kello 15.40 otetaan uutisten sijaan käsittelyyn poliitikko juttupaikalla ”Arkadian linja”. Arkadian linjalla haastatellaan joka kerta vaihtuvaa poliitikkoa, jonkin tietyn aiheen tiimoilta (Yle Lahden tuotanto 2010.) Seurantajakson aikana laajemmassa käsittelyssä olivat ”Suomen suurin lammasteurastamo Orimattilassa on pian käyttövalmis”, ”Palveluverkkotyöryhmän esitykset”, ”3D tulee myös opetukseen” ja ”Lintujen öljyepäsuopetusta Heinolassa”. Arkadian linjalla haastateltiin Tuija Nurmea Puolustusvoimien säästötoimenpiteistä.

Iltapäivä jatkuu YLE-nostolla, joka tarkoittaa Ylen valtakunnan toimituksen valitsemaa juttunostoa. Kello 16.40 juttupaikalla on keskipäivän juontajan tekemä ”Kontaktikooste”, johon on koottu Kontakti-osio pääpiirteittäin. Kello 16.50 on vuorossa ”Uutisruoska”. Uutisruoska on iltapäiväjuontajan ja uutistoimittajan yhteinen spekulatio jostain yhteisesti sovitusta aiheesta. Päivän päätteeksi siis kuullaan kahden toimittajan asiantuntevaa, rennon asiallista, persoonaa likoon laittavaa ja ajatuksia herättävää puhetta.

Iltapäivien suorista reportaaseista valitettavan moni korvataan nauhoitetulla reportaaseilla ja haastatteluilla. Juttupaikoissa pidetään kuitenkin tärkeänä, että ne ovat paikallisia ja arkisia. Usein iltapäivissä panostetaan myös uutisia laajentaviin päivittäisjuttuihin, ja sieltä löytyy myös enemmän liikkuma- ja joustovaraa yllättävien ja äkillisten ajankohtaisaiheiden käsittelyyn.

5.1.3 Lauantait

Lauantain lähetys poikkeaa huomattavasti muiden päivien lähetyksistä ja se on myös huomattavasti vähemmän kellonaikaan ”sidottu”. Lauantain suunnitelma on seuraavanlainen: Kello 7 - 8 kaksi uusintaa, kello 8 - 9 henkilöjuttu tai luontojuttu ja menovinkit, kello 9 - 10 Onnen soitto, kello 10 - 11 Treenikämpä, toimitetut menovinkit ja päivän

tapahtumasta ennakkojuttu/vieras, kello 11 - 12 juontajan vieras/tapahtumapainotteinen juttu (Yle Lahden tuotanto 2010). Uusinnalla tarkoitetaan viikon aikana tehtyjä toimitettuja päivittäisjuttuja, jotka ovat sen verran ajattomia, että ne voidaan uusina lauantainlähetyksessä. Uusintaan saatetaan poimia päivittäisjuttu joko oman, toisen maakunnan tai valtakunnan toimituksen tekemistä jutuista. Henkilö- ja luontojuttu on reporterin tekemä haastattelu tai reportaasi. Onnen soittoon kuulijat voivat lähettää etukäteen terveisiä, onnitteluja ja kappaletoiveita, joita juontaja lukee ja toteuttaa. Treenikämpä on nahoitettu haastattelu, jossa jututetaan muusikoita, laulajia tai soittajia. Menovinkeissä kerrotaan mitä kaikkea ohjelmaa tulevana viikonloppuna on luvassa viihde-, urheilu- ja kulttuuririntamalla, ja toimitetut menovinkit ovat etukäteen toimitettu laajempi katsaus samoihin aiheisiin. (Yle Lahden tuotanto 2010.)

Seurantajakson lauantaina uusinnassa olivat ”Jättikurpitsa ja -aurionkukka Kärkölässä”, ”Miten seisovassa pöydässä on käyttäydyttävä”, ”Kekkonen ja kirjailijat”, ”Kun kaaharit pakenevat jalkaparikassa” sekä toisesta maakuntatoimituksesta napattu ”Mitä nainen pohtii sovituskopissa”. Uusia toimitettuja haastatteluja ja reportaaseja olivat juttu Päijät-Hämeen Saattohoidon tukiyhdistyksestä sekä Treenikämpä, jossa lauantaivieraina olivat Heikki Hietamies ja Erkki Friman.

5.2 Tuotantosuunnitelman toimivuus ja toteutus

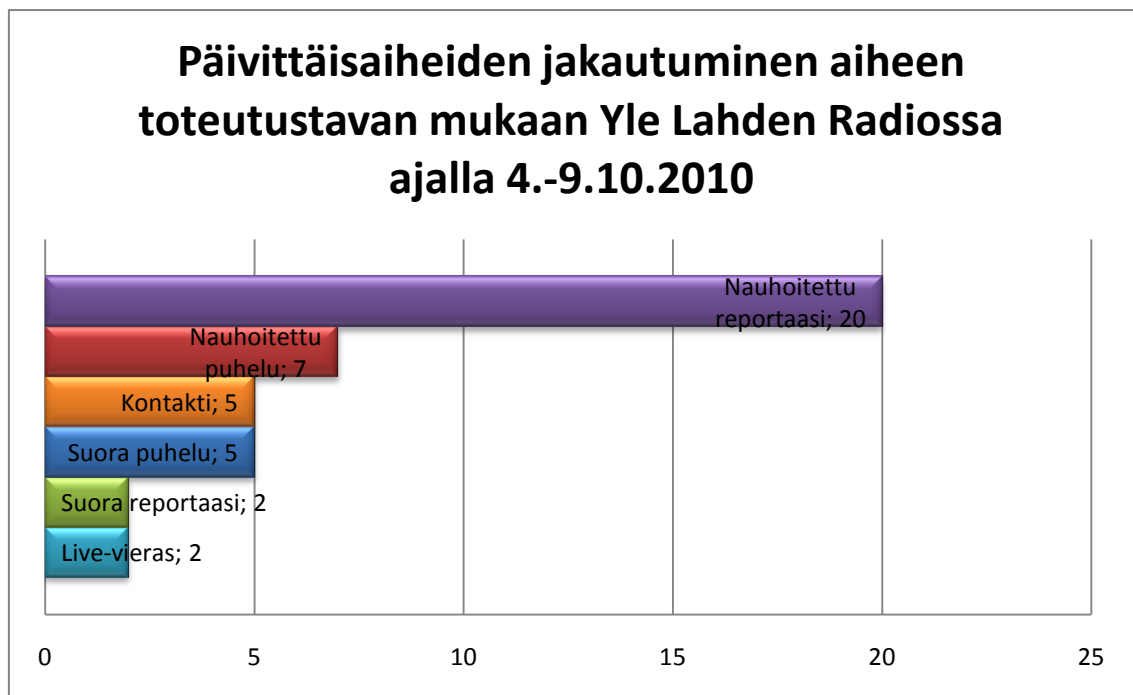
On siis olemassa logiikka, jonka perusteella aiheiden tulisi Lahden Radiossa valikoitua. Tuotantosuunnitelma toimii sekä teoriassa että käytännössä. Tutkimuksissani käy ilmi, että tuotantosuunnitelma pitää paikkansa suurimassa osassa päivittäisjuttuja. Kuisman (2010) mukaan käytäntö on kuitenkin opettanut, ettei viikkosuunnitelman toteutus toimi aina toivotulla tavalla.

”-- Jossei joku aina välillä muistuta, että meillä pitäisi tässä kohtaa päivää tulla tällainen elävä maakuntareppiaihe, niin se ei tuu sinne. Siitä pitää muistuttaa ja johdon kesken myös käydä läpi asiaa aina säännöllisin väliajoin. -- Lahden Radion tavoitteena on reagoida asioihin mahdollisimman nopeasti ja olla ajassa kiinni, joten suunnitelmiin pitääkin jättää vähän liikkumavaraa.” (Kuisma 2010.)

Teemahaastatteluissa kävi ilmi, että myös toimittajat pitivät tuotantosuunnitelman joustavuutta tärkeänä.

” -- Tollai runko on hyvä, ku sen ympärille on helppo rakentaa, mut jos sen antaa taas liikaa rajottaa, ni sit se taas kahlitsee.” (Haastateltava 7.)

Keräämäni tutkimusaineiston perusteella toimituksen tuotantosuunnitelman kaksi suurinta muuttujaa ovat juttupaikan korvaaminen niin sanotulla nopealla aiheella sekä elävien ja suorien reportaasien korvaaminen nauhoitetuilla reportaaseilla. Seurantajaksoilla, lokakuussa 2010, nopeita aiheita ei tullut kuin yksi. Aihetta käsiteltiin nimellä ”Kun kaaharit pakenevat jalkapatikassa”. Aihe muutti alustavaa suunnitelmaa korvaamalla kello 16.50 juttupaikalla olevan Uutisruoskan, joka jäi kokonaan pois päivän ohjelmistosta.

Kaavio 2: Päivittäisaiheiden jakautuminen aiheen toteutustavan mukaan

Suoria reportaaseja Lahden Radiossa pitäisi tulla ainakin yksi, mielellään kaksi tai kolme päivän aikana (Yle Lahden tuotanto 2010). Kaaviosta 2 käy ilmi, että seurantajakson aikana suoria reportaaseja tuli ulos vain kaksi. Nauhoitetut reportaasit korvasit siis useita suoria ja eläviä reportaaseja. Seurantajakson aikana tuli ulos yhteensä 41 päivittäisjuttua, joista lähes puolet oli nauhoitettuja reportaaseja. Huomasin myös itse osallistuvassa

havainnoinnissani, että nauhoitettuja reportaaseja lähdettiin tekemään mieluummin kuin suoria reportaaseja. Ihmettelen sitä suuresti, sillä suoran reportaasin tekeminen vaatii yhtä paljon alku valmisteluja kuin nauhoitettu, mutta jälkityötä suorissa on vähemmän. Kun suora reportaasi on tehty, siitä täytyy enää kirjoittaa internetiin menevä versio, nauhoitettu reportaasi täytyy juttukeikan jälkeen vielä editoida, joten työtä tulee periaatteessa enemmän. Myönnän silti syyllistyneeni itse samaan eli tein ennemmin nauhoitetun haastattelun kuin suoran. Itse varmaan pelkäsin suorissa lähetyksissä laitteiden käyttöä, koska kokemusta lähetinauton käytöstä ei ehtinyt muodostua kuin vähän. En kuitenkaan usko tämän vaikuttaneen vakioreporttereiden valintaan nauhoitetun ja suoran reportaasin välillä.

Toiseksi yleisin toteutustapa oli nauhoitettu puhelu. Kontakti ja suora puhelin haastattelu tulivat kolmantena, suora reportaasi ja livevieras olivat vähiten käytetty tapa toteuttaa päivittäisjuttuja. Huomasin toimituksessa suorittamani etnografisen tutkimuksen aikana, että puheluihin päädyttiin livevieraita ja suoria haastatteluja useammin niiden vaivattomuuden takia. Myös toimituksen kiireinen aikataulu vaikutti puheluiden suureen määrään, koska haastattelun tekeminen jossain muualla olisi vienyt huomattavasti enemmän aikaa.

5.3 Uutisten ja päivittäistoimituksen yhteistyö

Yle Lahden Radiossa kuten muissakin Radio Suomen maakuntaradioissa uutistoimitus ja päivittäistoimitus tekevät ahkerasti yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään niin aiheiden valinnassa kuin juttujen toteuttamisessa. Aiheet saattavat olla limittäisiä tai tulla suoraan uutisista, päivittäispuolen toimittaja saattaa tehdä juttuja uutisiin ja uutistoimittajan uutisesta saatetaan ajaa laajempi kokonaisuus päivittäisjutun paikalla. Kuten aiemmin esittämästäni kaaviosta 1 käy ilmi, seurantajakson neljästäkymmenestäyhdestä päivittäisjutun aiheesta seitsemän tuli suoraan uutisista. Kuisman (2010) mielestä uutis- ja päivittäistoimituksen yhteistyö on lisääntynyt huomattavasti viimeaikoina. Syynä tähän Kuisma pitää toimittajien määrän vähentämistä.

” -- Viime aikoina on oltu aika tiukoilla. Eli sit on ajateltu, et napataan kaks kärpistä yhdellä iskulla. Eli on ajateltu, et kun uutistoimittaja lähtee tekemään televi-

siojuttua, niin hän saattaa siltä keikalta tuoda myöskin sitten radioon version samasta aiheesta. Se on lisääntynyt mun mielestä, joka on hyvä, koska silloin jokin asia tulee perattua paljon paremmin ja syvällisemmin. Ja sehän on tulevaisuuden tavoitteenakin, että tehdään yhä vähemmistä aiheista juttuja yhä perusteellisemmin ja laadukkaammin ja pohditummin.” (Kuisma 2010.)

Lahden Radion uutispäällikkö Tapio Enlund (2010) on hyvillään uutistoimituksen ja päivittäistoimituksen yhteistyöstä. Hänen mielestään yhteistyötä tehdään paljon ja molempiin suuntiin.

” Kyllä se [yhteistyö] ihan jokapäiväistä on. Et toi 15.40 juttu ja uutiset on suoraan kombinaatiossa keskenään; samasta aiheesta tehdään uutinen ja sit se tuo tän pitkän jutun samalla. Ja kyllähän se on monessa muussaki, et kyl mä sanoisin, et se on päivittäistä. Joskus käy jopa niin, et useista uutisista tulee saman päivän aikana joku pidempikin juttu. Joskus sit ei tuu muutaku se 15.40... -- Kyllä se toimii toisinkin päin. Se on oikeastaan elinehtokin nykyään, et pystytään sit hyödyntämään sitä päivittäismateriaalia joko suoraan tai sit se toimittaja, joka on siellä keikalla, ni tuo jonkun toisen näkökulman jota siinä pitkässä jutussa ei käsitellä, ni se sit laitetaan uutisiin. Sekin on päivittäistä, et useastikin päivässä käy näin.” (Enlund 2010.)

Päivittäistuottajat Tapani Ripatti (2010) ja Tanja Perkkiö (2010) ovat yhtä mieltä päällikön ja uutispäällikön kanssa yhteistyön yleistymisestä ja sen hyödyistä.

” -- Uutisissa se on vaa sellai pieni välähdys jostain, ja sitä on järkevää hyödyntää sellaisena niin sanottuna juttuna, et sitä vois laajentaa... -- On paljon myös uutisia jotka ei menekään ollenkaan uutisiin, koska ne toimii päivittäisjuttuna paljon paremmin.” (Ripatti 2010.)

” -- Nää on yhä enemmän mun mielestä sekottunu, et ei aatella enää, et tää on uutinen ja tää ajankohtanen ja tää päivittäinen, vaan et ne on kaikki yleisesti aiheita.” (Perkkiö 2010.)

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyöni päätavoitteena oli selvittää, miten Yle Lahden Radion päivittäisaiheet valikoituvat, mistä ne tulevat ja onko niiden valikoitumisessa minkäänlaista logiikkaa. Sain vastaukset kaikkiin kysymyksiin analysoimalla kolmea empiiristä tutkimusaineistoani. Vaikka päivittäisaiheisiin ei ole olemassa minkäänlaisia kriteereitä, aina on jokin asia joka vaikuttaa siihen, millä perusteilla aiheita valitaan. Yle Lahden Radion päivittäisaiheet valikoituvat logiikan, alueellisuuden, arkisuuden, maakunnallisuuden, ajankohtaisuuden ja uutiskriteereiden mukaan. Aiheilla pyritään kattamaan kaikki kuulijoita kiinnostavat aihealueet. Kaikkein tärkeintä Lahden Radion aihevalinnassa on ottaa huomioon alueellisuus, ja se, että pyritään pääsemään mahdollisimman lähelle päijät-hämäläisten ihmisten elinoloja ja arkea.

Päivittäisjuttujen aiheideat ja aloitteet Yle Lahden Radiossa tulevat hyvin laajalta alueelta. Yleisin väylä, josta toimittajat saavat juttuideansa on tuottajat. Muita väyliä ovat uutiset, aamupalaverit, tiedotteet sekä haastateltavien omat yhteydenotot. Kuulijoilta aiheideoita tulee vain todella harvoin, jos laisinkaan. Toiseksi yleisin väylä, mistä päivittäisjuttujen aiheet tulevat, on kuitenkin toimittajien omat ideat. Teemahaastatteluisa kävi ilmi, että toimittajat ammentavat aiheideoita niin arkisesta elämästä ja harrastuksistaan kuin muista tiedotusvälineistä ja ajanilmiöistä.

Yle Lahden Radiolla on olemassa joustava tuotantosuunnitelma, jossa on löyhästi määritelty juttupaikkojen ajankohdat, aihealueet ja toteutustavat. Suunnitelma on joustava, jotta toimituksessa pysytään ajanhermolla, ja pystytään tarvittaessa reagoimaan nopeasti myös äkillisiin tärkeisiin aiheisiin.

Lahden Radion päivittäistoimituksessa ei ole asetettu mitään tavoitteita sille, mistä aihepiireistä päivittäisjuttuja tulisi tehdä ja mistä ei. Toimituksessa ei myöskään seurata millään tavalla aiheiden esiintymistiheyttä tai toistuvuutta. Jos toimituksessa halutaan tulevaisuudessa seurata tarkemmin päivittäisaiheiden esiintymistä, tutkimuksestani on varmasti hyötyä, ja se antaa vahvan pohjan laajemmalle ja pidempiaikaiselle seurannalle ja tutkimukselle.

Eniten kritiikkiä Lahden Radion päivittäistoimituksen aiheideoinnissa sai nykyinen kokouskäytäntö. Kaikkien toimituksen jäsenten yhteisissä jokapäiväisissä aamukokouksissa käydään läpi edellinen, kuluva ja seuraava toimituspäivä – se on kaikkien mielestä toimiva ratkaisu. Aamukokouksissa ideoidaan myös tulevia juttuaiheita, ja se on kohta joka pitäisi sekä teemahaastatteluiden että minun mielestäni muuttaa. Ehdotankin, että toimituksessa alettaisiin pitää säännöllisen epäsäännöllisesti niin sanottuja aivomyrskyjä, jossa aiheita ideoitaisiin yhdessä toimittajien ja tuottajien kesken. Kokoonpanon ei tarvitsisi mielestäni olla aina sama, vaan välillä aivomyrskyihin osallistuisi vain rajattu ryhmä toimittajia ja välillä kaikki. Toisinaan tilaisuuksiin voisi osallistua myös ulkopuolisia henkilöitä, jotka toisivat varmasti mukanaan suuren määrän uusia ja tuoreita ideoita ja näkökulmia. Aivomyrskyjä ei tarvitsisi aina myöskään pitää toimituksen omissa tiloissa; ulkona tai ylipäänsä muualla kuin toimituksessa ideat lähtisivät varmasti lentoon rajattomammin ja aivan uusiin suuntiin.

Päivittäistoimittajan työnkuva on laaja, koska siihen kuuluu yleensä niin juontamista kuin nauhoitettujen ja suorien reportaasien ja haastattelujen tekoa. Toimittajan täytyy olla sujuvasanainen eikä sormi saa joutua suuhun, vaikka kaikki ei aina menisikään suunnitelmien ja käsikirjoitusten mukaan. Päivittäistoimittajan täytyy olla helposti lähestyttävä ja luonteva tilanteessa kuin tilanteessa. Ammatin kannalta tärkeää on myös nopea reagointikyky, hyvä mielikuvitus, miellyttävä ääni, valmius tehdä toisinaan todella työläitä taustatutkimuksia sekä se, että on valmius heittäytyä mukaan mitä ihmeellisimpiin tapahtumiin ja tempauksiin. Päivittäistoimittajan on siis tehtävä paljon töitä ollakseen hyvä työssään, koska kaikki nämä ominaisuudet ovat luonteenpiirteitä, joita ei voi opiskella koulun penkillä. Mielikuvitus ja idearikkaus ovat yhdet tärkeimmistä piirteistä, jotta voi menestyä päivittäistoimittajana, koska ilman niitä ei saa kehitettyä juttuaiheita, ja ilman omia juttuaiheita toimittaja ei ole hyvä toimittaja. Aiheet ovat tärkeä osa jokaisen päivittäistoimittajan työtä, ja siksi ihmettelenkin, miksei aihetta ole tutkittu tätä ennen käytännössä ollenkaan.

LÄHDELUETTELO:

AINEISTOLÄHTEET

- Kallioinen, Kari 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 21.10.2010.
- Kinnunen, Hannu 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 27.10.2010.
- Koponen, Juha-Petri 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 2.11.2010.
- Koskinen, Vihtori 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 21.10.2010.
- Lähdetluoma, Markku 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 28.10.2010.
- Manninen, Tea 2010. Harjoittelupäiväkirja.
- Paaso, Juha 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 27.10.2010.
- Talasterä, Johanna 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 27.10.2010.
- Tuomikoski, Mikko 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 21.10.2010.
- Veirto, Tuija 2010. Toimittaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 18.10.2010.
- Yle Lahden tuotanto 2010. Suunnitelma kanavan viikoittaisesta ohjelmistosta.
- YLE Lahden Radion päivälisat ajalta 4.-9.10.2010.

TEORIALÄHTEET

- Alm, Ari & Salminen, Kimmo 1992. Toosa soi. Yleisradio Oy.
- Digitv.fi. Sofia Digital ja Jutel tuovat uudet digipalvelut radioon. Luettu ja tallennettu 9.3.2011. <<http://www.digitv.fi/sivu.asp?path=1;699;3026;3320>>
- Enlund, Tapio 2010. Uutispäällikkö. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 27.10.2010.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Huovila, Tapani 2005. Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja. WSOY, Helsinki.

Ilmonen, Kari 1996. Yleisradion historia 1926-1996. Osa 3: Tekniikka kaiken perusta. WSOY Painolaitokset, Yleisradio Oy.

Jyväskylän yliopisto. Tutkimusstrategiat. Etnografinen tutkimus. Luettu ja tallennettu 10.3.2011.

<<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/etnografinen-tutkimus>>

Kerola, Sanna 2007. Uutisaiheet alueradiossa. Sisältökartoitus Radio Keski-Pohjanmaan uutisista. Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Tornio.

Kuisma, Päivi 2010. Maakuntaradion päällikkö. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 18.10.2010.

Kujala, Tapio & Lahti, Jari & Tamminen, Heikki 1998. Radiotyön perusteet. Johdatus suoran lähetyksen tekemiseen. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Kunelius, Risto 2003. Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. WS Bookwell Oy, Porvoo.

Perkkiö, Tanja 2010. Tuottaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 27.10.2010.

Ripatti, Tapani 2010. Tuottaja. Yleisradio Oy, Lahti. Haastattelu, 21.10.2010.

Suomi, Vilho 2006. Suomen Yleisradio 1926-1951. Oy. Yleisradio Ab. Helsinki.

Wikipedia. Julkisen palvelun yleisradiotoiminta. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Julkisen_palvelun_yleisradiotoiminta>

Yleisradion alueet. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<http://avoinyyle.fi/www/fi/avoin_Yle/alueet.php>

Yleisradion historia. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<<http://avoinyyle.fi/www/fi/historia/index.php>>

Yleisradion kanavat. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<http://avoinyyle.fi/www/fi/avoin_Yle/kanavat.php>

Yle Lahden Radio. Luettu ja tallennettu 9.3.2011. (<http://www.yle.fi/lahti>)

Yleisradion talous. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<http://avoinyyle.fi/www/fi/avoin_Yle/talous.php>

Yleisradion yleisöt. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<http://avoinyyle.fi/www/fi/avoin_Yle/yleisot.php>

MUUT LÄHTEET

Jutel.fi. Jutel RadioMan Quick Edit Pro. Luettu ja tallennettu 9.3.2011.

<<http://jutel.eu/products/jutel-radioman/jutel-quick-edit-pro>>

Musiikkiliike.fi. ZOOM H2. Luettu ja tallennettu 9.3.2011.

<http://www.musiikkiliike.fi/index.php?target=products&product_id=30247>

Yle Lahden Radion tietokanta 2011.

Yleisradion lait ja säädökset. Luettu ja tallennettu 8.2.2011.

<http://avoinyyle.fi/www/fi/lait_ja_saadokset/index.php>